

© Ilustrație copertă - Razvan Luscov

O URMĂ ADÂNCĂ, DE NEȘTERS ...

+ Prima campanie de identificare a spațiilor nefolosite din București - proiectul Calup + Proiectul Mansarda + Ședințe CTUAT

ARHITECȚII ȘI BUCUREȘTIUL
BULETIN INFORMATIV AL FILIALEI TERITORIALE BUCUREȘTI
A ORDINULUI ARHITECȚILOR DIN ROMÂNIA

Colegiul Director:

arh. Șerban Sturdza

președinte

arh. Bogdan Traian Bogoescu

vicepreședinte cu probleme legislative

arh. Raluca Munteanu

vicepreședinte cu probleme profesionale

arh. Ana-Maria Goilav

vicepreședinte comunicare și imagine

arh. Emil Ivănescu

vicepreședinte cu probleme organizatorice

arh. Iulius Cristea

trezorer

Board editorial:

Senior Editor:

Șerban Sturdza

Director:

Ana-Maria Goilav

Redactor-șef:

Constantin Hostiuc

Publicație a Ordinului Arhitecților din România, Filiala București. Se distribuie gratuit Membrilor Filialei București. Adresă: Str. Academiei nr. 18-20, Sector 1, București, tel. 303.92.26, www.oar-bucuresti.ro

Materialele scrise și fotografiile pot fi trimise pe adresa oarbuc@rdsmail.ro, cu mențiunea „pentru buletinul OAR”.

Întreaga reponsabilitate pentru conținutul materialelor revine semnatărilor articolelor.

Design&DTP: Red Cube System

Arhitecții și Bucureștii = ISSN 1584-5613

ISSN-L 1584-5613

#54

DECEMBRIE 2015

CUPRINS

editorial

*Tragedia de la Clubul Colectiv lovește
profesia de arhitect în plin și lasă
o urmă adâncă, de neșters ...* 03

drept la replică

*„Afară-i vopsit gardul,
înăuntru-i leopardul!”* 06

comunitate

*Prima campanie de identificare
a spațiilor nefolosite din București –
proiectul Calup* 07

*Să spui că „nu se poate face nimic”
este un răspuns pe care îl dai cuiva față
de care nu ai niciun pic de respect* 13

*Un (oare cât de tardiv?)
colac de salvare...* 20

Proiectul Mansarda 21

*Centrul Internațional al Artelor Vizuale,
București* 24

ședințe CTUAT

Ședința din 4 Nov. 2015 26

Ședința din 25 Nov. 2015 30

Șerban Sturdza

TRAGEDIA DE LA CLUBUL COLECTIV LOVEȘTE PROFESIA DE ARHITECT ÎN PLIN ȘI LASĂ O URMĂ ADÂNCĂ, DE NEȘTERS ...

Ce se întâmplă pe drumul de la înregistrarea proiectului până la utilizarea publică a lui, trecând prin aspirațiile clientului, teme de proiectare, formalizarea proiectului, autorizare, execuție? Oare este totul în regulă între mulții actori din jurul demersului? Este, această regulă, „a firii” sau este o regulă nefirească?

Suntem obligați să reconsiderăm profesia în raport cu cetățenii și cu Administrația. Suntem de asemenea obligați să privim în interiorul profesiei noastre, în intimitatea actului de arhitectură pentru București sau pentru alte locuri.

Vom încerca să analizăm atent proiectele orașului și nevoile bucureștenilor dintr-un punct de vedere legat de calitatea arhitecturii și de eficacitatea actului arhitectural în țesutul urban complex și complicat pe care l-am moștenit pentru a-l transmite mai departe fără a-l sărăci.

În continuare, voi lua un singur exemplu pentru a fi comentat: Autorizația de Construcție. Afirm din capul locului că este un comentariu propriu și îi invit pe colegi să îl completeze la rândul lor, căci paginile revistei sunt deschise pentru toți.

Autorizația de construire (A.C.) - o corecție posibilă și nimic mai mult? (Un proiect nonfictițional pentru București)

1. A.C. este unul din actele esențiale care trebuie obținute de la Primărie pentru a realiza o construcție. A.C. este eliberată de Primărie și semnată de 5 persoane: arhitectul referent pentru proiectul depus, arhitectul șef de serviciu, Arhitectul-șef, Secretarul general și în sfârșit, Primarul. Producerea și reproducerea realității arhitecturale în oraș este grevată de A.C. Ne place sau nu ne place cum arată orașul? Unele răspunsuri pornesc de la A.C. și din universul din care A.C., progresiv, ia formă.

În cele ce urmează, voi simplifica/schematiza; de asemenea, voi lega subiectul de semnătura de complezență a arhitectului în climatul național binecunoscut: plagiatul de doctorate sau folosirea falsului și uzului de fals în acțiuni administrative.

În prezent, calitatea produsului de arhitectură suferă de două ori.

- a. O dată pentru că arhitectul este de fapt un arhitect-curier, în continuă cursă pentru strâns avize. Astfel, arhitectul consumă din timpul său dedicat efectiv efortului de proiectare și, deci, ridicării calității proiectului în favoarea timpului dedicat obținerii de avize. Aflat în criză de timp și sub presiunea clientului, el va simplifica de cele mai multe ori procesul de curierat, căutând subterfugurile clasice: cumpărarea avizului, taxa de urgență, semnătura de complezență a diversilor, delegarea demersului către terți etc.
- b. A doua oară, proiectul de arhitectură suferă pentru că după acceptul arhitectului transformat în arhitect-curier, el se află numai la un pas de pierderea rigorii și calității profesionale. (Acest pas este o mișcare treptată care se desfășoară în timp, glissando). Clientul va

recunoaște mai ușor și cu satisfacție sporită rapiditatea obținerii avizului și nu calitatea reală a proiectului său. Astfel, arhitectul decade din statutul său profesional firesc. Mai mult decât atât, relația între arhitect și clientul său devine una incestuoasă față de stat, în raport cu scopul real al actului numit A.C. Căci, de fapt, A.C. ar trebui să autorizeze construirea ca un fapt de excepție, actul normal fiind neconstruirea. Autorizația de construire se dă doar în caz excepțional și anume furnizând dovezi convingătoare că actul construirii este justificat și nu aduce prejudicii ansamblului. Cu alte cuvinte, o autorizație de construire corectă va trebui dată de Primărie numai când, pe lângă litera legii, ea respectă și spiritul legii. În prezent, acest lucru se întâmplă relativ rar.

Dar nu numai atât. Odată obținute avizele în formula descrisă, se aplică semnătura Arhitectului-șef și semnătura Primarului. Cele două semnături ar trebui să acopere credibilitatea privind respectarea spiritului legii. Celelalte trei semnături privesc mai curând litera legii. Semnătura arhitectului referent și ea este prea des atinsă de subiectivism: câteodată exprimă șicana, alteori complexele profesionale. Judecând tot procesul în desfășurarea lui (și aici toți arhitecții au o vastă experiență bazată pe cunoașterea nemijlocită) A.C. ajunge pe masa Primarului și primește ultima semnătură, a Primarului. În realitate, semnătura Primarului este o semnătură de complezență. De complezență căci el, Primarul, nu știe prea bine ce semnează și se bazează pe semnătura Arhitectului-șef, care fiind ales politic, are obligații și îl va servi pe Primar; deseori probabil, fără a fi convins de ceea ce semnează.

Într-un mediu profesional și administrativ normal, lucrurile nu pot fi acceptate în acest mod. Semnătura Primarului angajează întreaga lui răspundere.

Evident, schema descrisă este mai complexă, cu numeroase meandre, contorsionări, nuanțe, mai mult sau mai puțin subtile. Cert este că atunci când situația de complică, apare prima diviziune a muncii — firmele specializate în luarea avizelor cu canale scurte de legătură către autorități și cu dezvoltarea unui sistem simplu bazat pe reflexe condiționate. Nu intru în amănunte.

Sistemul descris mai sus presupune că A.C. se poate obține în București într-un interval cuprins între 6 luni și 2 ani. Cu un efort maxim din partea echipei arhitect-client care deseori, împreună sau separat uneori, pot submina interesele publice ale politicii urbane, și cu un efort minim al Primăriei care, din păcate, va fi privită totdeauna cu susceptibilitate pentru fraudă și corupție.

2. Ce nu ne place, pe scurt.

Că suntem arhitecți-curieri și că obținerea A.C. durează mult.

Că toată lumea e bănuită de corupție.

Că procedurile sunt netransparente.

Că semnătura de complezență nu este caz particular numai al câtorva persoane campioane din profesia noastră (luați legătura cu președinții de filiale ai OAR și veți afla că sunt cazuri unde unii arhitecți reușesc să ia peste 300 A.C. pe an și că ei sunt în atenția comisiilor de disciplină).

Și că semnătura de complezență începe cu semnătura Primarului (dar primăriile nu au comisii de disciplină unde chestiunea să fie analizată și amendată).

3. Ce putem face/iniția?

Bucureștii și bucureșteanul pot beneficia de un serviciu corect și mai rapid, în condițiile în care toate avizele preliminare obținerii A.C. sunt preluate de către Primărie. Arhitectul depune documentația respectând

legalitatea și renunță la curierat. El este invitat, când este cazul, la primărie, pentru precizări sau pentru a opera corecții în documentație la indicațiile referentului. După cum vedem în această situație, Primăria are subiectul în totalitate în mâna ei, de la început până la sfârșit. Ea va semna documentația numai după ce este corectă și arhitectul își introduce toate observațiile. De asemenea, Primăria va putea participa și la recepția lucrării, urmărind dacă proiectul a fost respectat. Instituția primarului va garanta prin semnătura acestuia corectitudinea A.C.

Care sunt dificultățile Primăriei și cum se pot ele rezolva?

Primăria nu are personal suficient de numeros pentru a rezolva problema în interiorul instituției, deci o va face prin delegare. Ea va putea avea consultanți autorizați și agreeți care vor evalua documentațiile depuse și își vor comunica punctul de vedere referentului. Bineînțeles, fără contact direct cu arhitectul sau clientul. (Experiența acordului unic făcută prin anii 2002 a eșuat din cauza proastei organizări și nu este un argument contra propunerii de mai sus.)

Sistemul propus nu este nici pe departe inovație, el este utilizat în unele state europene. Primăria București are obligația să-și fluidizeze și să-și transparentizeze serviciul. O corecție în ceea ce privește metodologia de obținere a A.C. este în interesul public comun și din acest motiv pasul va trebui făcut.

A.C. ar trebui să se înscrie într-un cadru legislativ care favorizează calitatea arhitecturii în profunzimea ei. De aceea și discuția de mai sus, și convingerea că avem nevoie de un proiect non-ficțional pentru structurarea acestui act. Așteptăm punctele dumneavoastră de vedere. Nu ezitați.

Gheorghe Pătrașcu

„AFARĂ-I VOPSIT GARDUL, ÎNĂUNTRU-I LEOPARDUL!”

Acest titlu l-am ales cu intenția evidentă de a șoca, în buna practică a jurnalismului în general, folosit în exces în România postdecembristă și adoptat de unii confrăți în ale arhitecturii care cochetează cu aceasta. Reacția mi-a fost provocată de lecturarea numărului 53 al publicației OAR-București “Arhitecții și Bucureștii”.

Am analizat cu atenție articolul “Un viitor sumbru pentru centrele istorice?” care incriminează o inițiativă legislativă adoptată de Senat (care în acest caz nu este cameră decizională), privind modificarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea construcțiilor. Am ajuns la concluzia că, exceptând unele naivități și superficialitatea din expunerea de motive și o neconcordanță privind trimiterea la sancțiuni, este o propunere foarte rezonabilă, care ar fi putut fi corectată pe parcursul procesului legislativ, printr-o intervenție constructivă.

Articolul face afirmații în general corecte și bine construite, dar se bazează pe premise false. Cercetând istoria inițiativei, am constatat că ea pornește ca urmare a sesizării organelor de control a disciplinei în construcții care se confruntă cu următorul fenomen: se fac mii de plângeri penale pentru lucrări neautorizate în zone protejate, în baza formei actuale a Legii pe care parchetele le resping aproape în totalitate, fiind vorba de intervenții în general minore pe cădiri fără valoare patrimonială, care în multe cazuri ar putea fi exceptate de la autorizare, așa cum se întâmplă în aproape toate țările europene. Un exemplu la limita absurdului, în forma actuală a legii, zugrăveala interioară executată fără autorizație de construire într-o construcție recentă aflată în zona protejată, este o faptă penală. Chiar în cazul unor lucrări neautorizate, condamnabile, dar nu criminale, introducerea lor în zona penală produce efecte perverse. Acțiunea penală blochează construirea o perioadă mare de timp (cu posibile efecte dezastruoase, spre exemplu în cazul consolidărilor), iar după apariția foarte probabilă a neînceperii urmăririi penale, “infractorul” scapă de orice penalizare.

Se semnalează ca eroare separarea tipologică a cădirilor monument de cele din zone protejate. Chiar dacă într-adevăr cele două categorii de Patrimoniu (monumentul/zonă protejată, respectiv zonă de protecție) sunt inseparabile și sunt la fel de importante, ideea că ar trebui tratate identic din punct de vedere al metodei și posibilităților de intervenție este eronată. Forma legii, valabilă până la data de 14 Octombrie 2009, când prin efectul Legii nr. 261/7 Martie 2009 privind modificarea Legii nr. 50/1991 privind autorizarea construcțiilor s-a atribuit pentru București, Primăriei Generale, competența de autorizare pentru zonele protejate era în principiu foarte aproape de cea propusă de inițiativa legislativă incriminată și doar o eroare de tehnică legislativă a inițiatorului (Ministerul) a produs confuzia de astăzi.

Se mai induce și ideea că prin inițiativa incriminată s-ar exclude avizul Ministerului Culturii sau al serviciilor deconcentrate ale acestuia. Am învățat în primele clase de liceu că în inducția matematică, etapa verificării este obligatorie, altfel poți demonstra lesne că 1=2. Instrucțiunile Ministerului Culturii nr. 5878/03.11.2004, coroborate cu HCGMB nr. 279/21.12.2000, prevăd clar obligativitatea solicitării, prin Certificatul de Urbanism, a acestui aviz, atât pentru monumente, cât și pentru zonele protejate sau zonele de protecție. Neefectuându-se această verificare în continuare, se face o demonstrație bine construită stilistic, cu constatări adevărate despre cruda realitate a pericolelor care amenință zonele protejate, doar că ele nu vin din partea benignei inițiative legislative, deoarece 1≠2.

Dacă v-ați întrebat ce am vrut, totuși, să spun cu „afară-i vopsit gardul, înăuntru-i leopardul”, în afară de intenția declarată de a atrage atenția și nota ironică, am vrut să semnalez cât de ușor ne putem înșela dacă ne oprim la aparențe. Nu este vorba de o zicală de duh ce sună bine, cum majoritatea o consideră, ci o expresie al cărei sens este frecvent folosit denaturat astăzi. Citez din Radu Paraschivescu: „formularea aceasta cu gardul și leopardul se auzea cu 7-8 decenii în urmă, când circurile ambulante poposeau în diverse locuri, ridicau cortul și susțineau spectacole. Pe gardul împrejmuit erau lipite afișe, în care o superbă felină, un leopard, trecea printr-un cerc de foc. Iar în fața cortului, un angajat al circului striga: afară-i vopsit gardul, înăuntru-i leopardul!” Sensul mesajului era: „pe gard vedeți doar un desen care nu vă spune mare lucru. Dacă vreți să vedeți fiara pe viu, cumpărați bilet și poftiți înăuntru!” Deci, îndemnul meu este să ne cumpărăm bilete pentru a vedea pe viu fiara/realitatea.

Legislația românească în domeniul autorizării construcțiilor în legătură directă cu protecția Patrimoniului, deși poate fi considerată acceptabilă, manifestă o mulțime de lacune, disfuncții și excese birocratice. Evoluțiile și practica ultimilor ani ne demonstrează că acestea, și în legătură cu legislația privind urbanismul și prin conexare la domeniile conexe (proprietatea, mediul, dreptul urban) trebuie regândite global într-o acțiune susținută politic și guvernamental.

Pentru aplicarea unei legislații, oricât de perfectă ar fi aceasta, este nevoie de instrumente, structuri administrative (în cea mai mare parte structurile specifice domeniului sunt astăzi în România inacceptabil de slăbite), politici, programe și proiecte.

Îmi propun, într-un număr viitor, să încerc să spun ce cred că trebuie să se întâmple cu arhitectura, în ideea că nu trebuie să lăsăm lucrurile așa cum sunt.

● Gheorghe Pătrașcu este Arhitectul-șef al Capitalei.

Alexandra Stoica, Mihai Lóránt Márk, Mihai Konrad

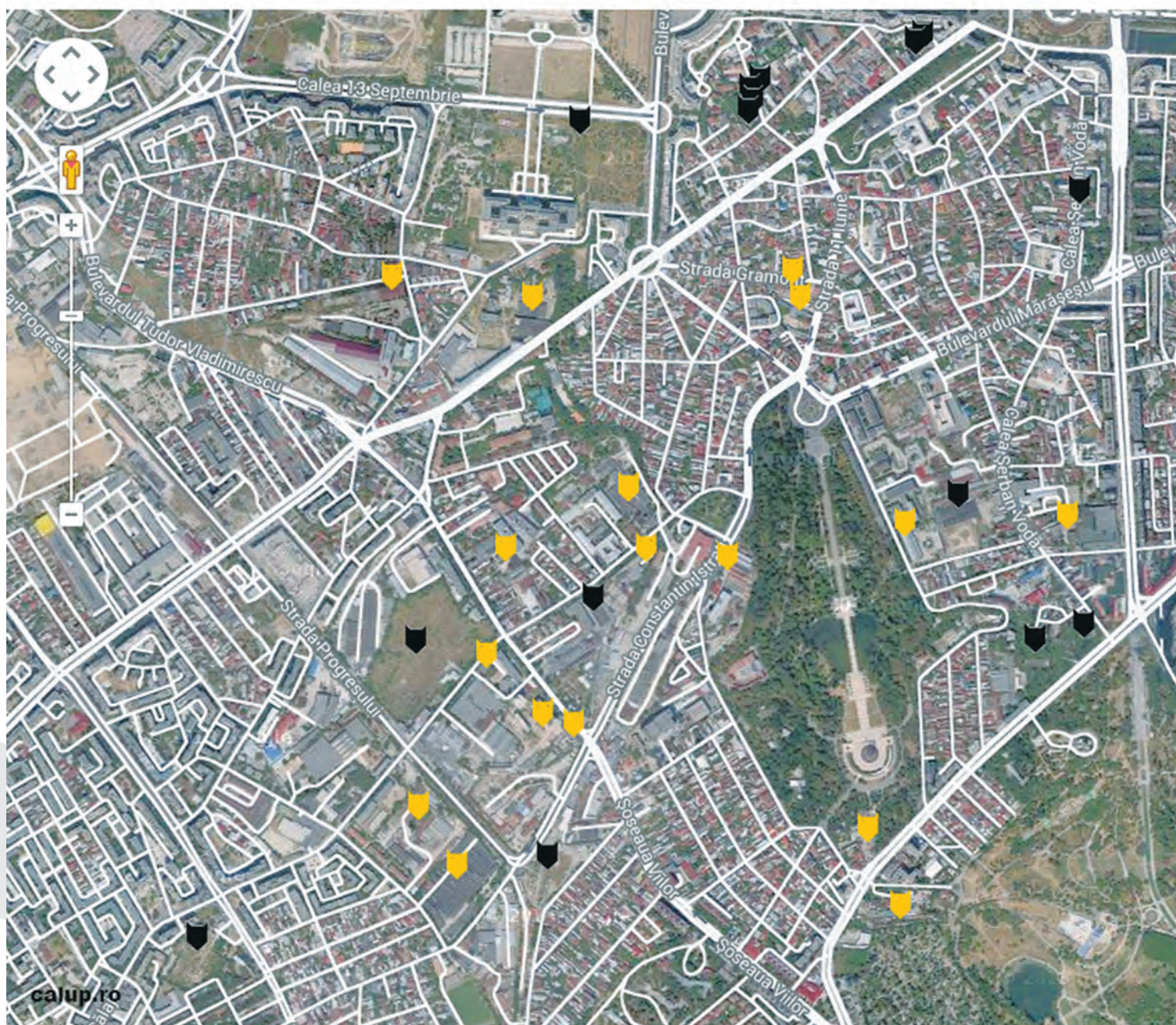
PRIMA CAMPANIE DE IDENTIFICARE A SPAȚIILOR NEFOLOSITE DIN BUCUREȘTI – PROIECTUL CALUP

CALUP este un proiect de regenerare urbană al cărui scop principal este de a sprijini industria creativă și afacerile responsabile social în dezvoltarea proiectelor alternative și sustenabile pentru reactivarea spațiilor neutilizate din oraș.

Inițiativa a apărut în 2012, din nevoia unui grup interdisciplinar de a găsi un spațiu comun pentru activități cotidiene, culturale și evenimente colective. În această căutare, a apărut un număr semnificativ de spații nefolosite, absente de pe harta activă a orașului. Pentru a atrage atenția asupra potențialului refolosirii acestora, Calup a demarat proiectele concrete de reactivare temporară a unor vile istorice de Patrimoniu din centrul Bucureștiului. Proiectele Masaryk 25 și Caimatei 10 sunt inițiative care au atras atenția asupra beneficiilor culturale și economice ale evenimentelor temporare de tip pop-up, care reactivează clădirile nefolosite, reușind mai ales să le deschidă către public.

Descoperind astfel în spațiile vacante o resursă cu potențial semnificativ pentru creșterea calității vieții urbane, Calup a inițiat colectarea de informații cu privire la numărul, amplasamentul și situația juridică a acestora. În Mai 2015 a fost inaugurată varianta beta a platformei **calup.ro**, care permite listarea spațiilor vacante din București și, ulterior, din țară, într-o bază de date accesibilă on-line. Scopul acesteia este de a facilita reactivarea spațiilor nefolosite, prin proiecte și idei inovatoare, care să pună în valoare atât importanța lor pentru comunitate, cât și potențialul lor economic și cultural. Platforma va fi locul comun de întâlnire al proprietarilor sau administratorilor de spații nefolosite, al proiectelor în căutare de

HARTA SPAȚIILOR INDUSTRIALE

spații și al unei comunități creative cu ajutorul căreia se vor dezvolta soluții de reactivare adaptate fiecărui spațiu în parte.

În luna Iunie, sub numele **Bucureștiul Nefolosit – ar putea fi mai interesant decât celălalt**, alături de biroul de arhitectură Woflhouse Productions și atelierul de creație Nod Makerspace aflat în una din halele din Industria Bumbacului, Calup a derulat o acțiune colectivă pentru încurajarea reutilizării fostelor platforme industriale.

Bucureștiul Nefolosit a devenit ulterior numele campaniei de documentare a spațiilor vacante din oraș. Luna August a fost dedicată primei acțiuni concentrate de listare, care a constat în

identificarea a patru categorii principale de spații: industriale, rezidențiale, comerciale și terenuri. Condițiile îndeplinite cumulativ pentru ca aceste spații să fie incluse pe harta Calup.ro, în cazul clădirilor, sunt ca perioada de nefolosire să depășească un an, iar aspectul spațiului să fie în mare măsură autentic, prin păstrarea elementelor originale, valoroase pentru oraș. Totodată, au fost incluse spații subutilizate, ce permit strategii de dezvoltare care să le crească valoarea. Acțiunea a fost deschisă către cei interesați, care au contribuit cu adăugarea spațiilor nefolosite descoperite prin oraș.

Timp de o lună, echipa Calup a explorat diversitatea spațiilor vacante, încercând să intre în legătură cu proprietarii acestora pentru a afla care sunt problemele generale. Campania a presupus

NEFOLOSITE DIN BUCUREȘTI

Harta reflectă campania de identificare a spațiilor industriale nefolosite din București, cu evidențierea halelor din Industria Bumbacului.

documentarea și fotografierea spațiilor. În paralel cu procesul de listare, au fost căutate soluții alternative de reutilizare, locale sau internaționale, care să avantajeze refolosirea pozitivă a spațiilor în funcție de tipologie, dar și de condițiile locale și de intențiile proprietarilor și ale comunităților.

Urmărind fostele platforme bucureștene, dispersate în oraș, la periferie sau pe malul Dâmboviței, campania a evidențiat ansamblurile valoroase de hale istorice, databile de la final de secol XIX sau interbelice. Transformările sociale și economice, precum și intervențiile urbanistice recente au dus la demolarea unui număr consistent de ansambluri industriale istorice, pentru a face loc noilor programe: supermarketuri, centre rezidențiale,

Galerii comerciale nefolosite, Str. Luterană

turnuri de birouri sau au rămas terenuri virane în urma demolării tuturor clădirilor din ansamblu. În prezent, un număr redus de ansambluri industriale mai sunt folosite în scopul original. Multe și-au redirecționat activitatea spre servicii, activități comerciale sau depozite, dar și spre domeniul artistic, găzduind săli de dans sau evenimente artistice și muzicale.

În săptămâna dedicată spațiilor rezidențiale au fost semnalate case, vile sau locuințe colective reprezentative pentru oraș, dar care stau nefolosite. Prioritate au avut clădirile nemodificate de intervenții recente nepotrivite. Vizitele pe teren au arătat situația caselor din zonele centrale din ultimii ani, care, nemaifiind folosite pentru locuire, și-au găsit alte funcțiuni: servicii, birouri, restaurante, instituții sau sedii de societăți comerciale, reprezentanțe, showroom-uri. O altă parte a rămas în vizorul speculatorilor imobiliari, care au profitat de lacunele legislative și de lipsa de strategie a autorităților locale pentru a propune proiecte noi de dezvoltare pe locul clădirilor istorice. Nici măcar statutul de monument istoric nu a oprit demolarea acestora, situație care a dus la alterarea zonelor rezidențiale istorice. Lipsa unor facilități economice avantajoase, care să facă atractivă refolosirea clădirilor istorice, a dus la perpetuarea unor practici distructive și puțin sustenabile pentru oraș.

Frecvența spațiilor comerciale vacante remarcate în campanie a indicat un nivel scăzut de activitate economică în zonele centrale ale orașului. Se poate înțelege lesne că prezența noilor supermagazine și mall-uri a dus la concentrarea activităților comerciale în diverse puncte din oraș, lăsând zonele istorice în

dezavantaj. Cele trei tipologii identificate (parterul clădirilor rezidențiale, parterul locuințelor colective și halele comerciale) reflectă fiecare un model propriu de funcționare, fiind esențiale pentru înțelegerea specificității orașului. De exemplu, clădirile din zonele centrale erau caracterizate de un model mixt de folosire, cu locuire la etaj și activități de comerț tradițional la parter. Lipsă este un studiu de caz atât pentru această tipologie, cât și pentru modul în care majoritatea centrelor istorice au evoluat în deceniile recente. Lipsa unei strategii de dezvoltare coerentă a orașului a dus la transformarea haotică a zonelor istorice. Serviciile au fost dezvoltate aproape exclusiv la nivelul parterului, multe adăpostind servicii și comerț; etajul a fost de multe ori nefolosit sau chiar abandonat.

Documentarea spațiilor verzi din oraș a închis prima etapă a campaniei. Au fost evidențiate grădinile urbane, dar și terenurile nefolosite. Semnalarea acestora poate reprezenta un început pentru revalorizarea lor, nu doar prin construire, ci și prin menținerea lor, măcar parțială, ca spații verzi. Multe dintre grădinile private și-au început transformarea în spații accesibile publicului, mai ales prin intermediul teraselor estivale sau al evenimentelor culturale. Un model asemănător poate fi aplicat și terenurilor, care, reînverzite, pot transforma orașul, mai ales în cazul celor obținute prin demolarea ansamblurilor industriale, care au rămas de ani de zile niște spații aride.

Conversia funcțională a clădirilor nu este o practică apărută recent, fiind folosită constant de-a lungul vremii, chiar dacă poate la un

Locuință, Str. Sf. Constantin nr. 12

Clădire istorică degradată, Splaiul Unirii

Hală din platforma industrială Dâmbovița, prezentată în cadrul Urbanfest, iunie 2015. Stânga: imaginea actuală a halei @wolfhouse productions 2015; dreapta: posibil scenariu de reutilizare @Tegmark, 2015

nivel mai scăzut. În campanie am pus accentul pe exemplele de bune practici existente, unde reactivarea spațiilor s-a realizat prin păstrarea caracteristicilor, fără însă a renunța la nevoile utilizatorului prezent. Astfel, ansambluri industriale pot deveni ateliere creative, centre de cercetare, librării sau sedii ale unor companii, fostele locuințe pot găzdui librării sau multe alte activități care valorifică spațiul și îl repun în funcțiune.

Pe lângă modelele de reutilizare pe termen lung, am prezentat și soluții contemporane de reactivare. Acestea sunt particulare prin faptul că folosesc spațiile pe termen scurt (de la câteva ore până la 12 luni), reușind să atenueze fenomenul spațiilor vacante. Fiind soluții cu impact rapid, favorizează formarea unui mediu dinamic de reutilizare și transformare a spațiilor, în timp ce sunt în așteptarea unor proiecte finale. Metoda folosirii temporare s-a dovedit a fi atrăgătoare prin flexibilitatea în alegerea locului, momentului și bugetului potrivit pentru diverse activități comerciale și culturale, ajutând proiectele și inițiativele, permițând testarea pieței și a zonei, ca demers de cercetare în vederea deschiderii unei afaceri pe termen mediu sau lung, cu impact în deblocarea zonei în care activează.

Problema spațiilor nefolosite este prezentă la nivel internațional. Transformările sociale, culturale și urbane au dus la nefolosirea multora dintre spații, mai ales în perioadele de dezvoltare imobiliară, când se dorea demolarea clădirilor vechi și utilizarea

terenului pentru o nouă construcție. Criza imobiliară a diminuat aceste practici, realizând totodată un schimb de paradigmă, în care clădirile existente reprezintă acum resursa pentru dezvoltare urbană, prin conversii funcționale care corespund necesităților orașelor. Reutilizarea spațiilor vacante a primit în timp inclusiv o conotație culturală, fiind o atitudine dezvoltată organic mai ales în paralel cu tendințele contemporane ale comunităților: sociale, ecologice, economice. Intenția proiectului calup.ro este de a redeschide spațiile nefolosite din oraș către proiecte interesante adecvate și comunități diverse, promovând o atitudine critică cu privire la abandonul precoce al clădirilor încă funcționale.

Până în prezent, baza de date accesibilă pe calup.ro cuprinde în jur de 360 de spații nefolosite, și numărul lor crește săptămânal. Campania de documentare va continua cu alte tipologii de spații rămase vacante: cinematografe, teatre, școli, instituții, hoteluri, clădiri de cult și multe altele. Cei interesați de acțiunile noastre pot accesa la contact@calup.ro sau ne pot urmări în rețelele de socializare la [facebook/calupu](https://www.facebook.com/calupu).

foto și hărți - Calup

❶ arh. Alexandra Stoica, absolventă a școlii de specializare pe protecția Patrimoniului construit și a peisajului cultural de la Roma, în prezent analist de informații și membru în grupul de lucru pe legislație al Filialei București a Ordinului Arhitecților din România condus de arh. Bogdan Bogoescu.

❷ Mihai Lóránt Márk și Mihai Konrad sunt, împreună cu Alexandra Stoica, membri fondatori Calup.

Roxana Wring

SĂ SPUI CĂ „NU SE POATE FACE NIMIC” ESTE UN RĂSPUNS PE CARE ÎL DAI CUIVA FAȚĂ DE CARE NU AI NICIUN PIC DE RESPECT

Despre nominalizarea Bucureștiului pe lista celor mai periclitate 50 de situri din lume.

Un interviu de Alexandra Stoica

World Monuments Fund este o organizație non-profit înființată de un grup de experți pe Patrimoniu cu sediul principal în Marea Britanie în 1965 cu filiale în India, Peru, Spania și Portugalia. S-a format cu scopul principal de a atrage atenția asupra procesului accelerat de distrugere a Patrimoniului la nivel mondial. În 50 de ani de activitate, a coordonat mai mult de 600 de programe de conservare a Patrimoniului de amploare în peste 90 de țări.

În 1995 au lansat programul World Monuments Watch, care identifică principalele locuri aflate în pericol și facilitează accesul la suport financiar și tehnic pentru acțiunile de conservare.

În anul 2015, printre cele 50 de situri nominalizate se află două situri istorice reprezentative pentru România care au intrat pe lista World Monuments Watch 2016: Situl minier de la Roșia Montană, de valoare excepțională recunoscută internațional, și Centrul istoric al municipiului București.

Roxana Wring este președinta ProDoMo, asociația care a depus dosarul în vederea includerii Bucureștiului pe lista World Monuments Fund, alături de asociația Pro Patrimoniu. De ce a fost necesar acest demers și care sunt perspectivele deschise odată cu această nominalizare pe lista World Monuments Watch (WMW) aflăm în acest interviu special dedicat orașului București.

Alexandra Stoica: Cum a pornit inițiativa de a înscrie Bucureștiul pe lista World Monuments Watch, un program destinat siturilor istorice în pericol?

Roxana Wring: Implicarea noastră este mai veche, din 2009, când am observat pentru prima dată modul în care sunt modificate zonele construite protejate, la acel moment Parcelarea Filipescu. Am observat că se demolează clădiri care erau în perfectă stare, într-o zonă construită protejată cartată, adică o zonă protejată studiată, unde fiecare imobil beneficia de o fișă de inventar, având definit un grad de importanță conform unor criterii stabilite prin Lege. Am observat, deci, că imobilele istorice dispăreau și în locul lor apăreau clădiri al căror stil arhitectural nu avea legătură cu zona. Un exemplu concret era clădirea din Aleea Alexandru 28, o superbă vilă în stil modernist cu grădina la stradă, care a fost demolată ilegal în vara lui 2009 și în locul căreia s-a ridicat acum un bloc cu 5-6 etaje, cu valoare arhitecturală zero.

Prima abordare a fost către administrația publică locală, crezând că aceștia nu erau conștienți de fenomen și că se vor implica în a-l opri. Pe parcurs, însă, mi-am dat seama nu numai că erau conștienți, ci și părtași la acest fenomen, prin deciziile pe care

le luau. Autorizarea se lua atunci de la primăriile de sector. Între timp, prin modificarea Legii nr. 50, din Octombrie 2009, tot ce este declarat zonă construită protejată a trecut la avizare la Primăria municipiului București.

Din aproape în aproape, am încercat să intrăm în dialog cu autoritățile, care ne-au asigurat că ceea ce întâmplă în aceste zone este legal. În realitate, este vorba despre o interpretare abuzivă a legislației.

Așadar, aceste lucruri nu păreau normale. Având și experiența Londrei și având și contacte cu unele asociații din străinătate, Save Britain's Heritage și Paris Historique, ne-am dat seama că ceea ce se întâmplă în București nu este normal din punct de vedere al Patrimoniului. Așa că, prin intermediul asociației, și cu sprijin din parte voluntarilor și a cetățenilor care au început să ne semnaleze cazuri de distrugere, am început să elaborez un material asupra Bucureștiului istoric. Raportul acoperă cazuri din perioada 2008-2012. L-am realizat pentru că am sesizat că nu exista la nivelul administrației publice locale niciun fel de analiză, de trecere în revista a ceea ce se întâmpla pe teren. Evidența lor era minimală, fiindcă nu au reușit să facă inventarul complet al zonelor construite protejate. Din totalul de 98 de zone construite protejate,

Bucharest
ROMANIA

is on the

2016
World Monuments
Watch

wmf.org/watch

SPONSOR
AMERICAN EXPRESS

UNNAMED MONUMENT

WORLD MONUMENTS FUND

doar 12 sunt inventariate. Raportul *Patrimoniul București: Pericol de demolare*¹ din 2008-2012 nu este exhaustiv — nici nu are cum să fie —, ci este unul bazat pe studii de caz în care noi ne-am implicat, în procese sau plângeri penale, așa cum a fost pe Bd. Aviatorilor 92.

Am lansat public raportul în 2013 și bineînțeles că reacția din partea decidenților a fost aceeași, adică nici una. Ne-am adresat atunci unei autorități din afara țării, ICOMOS. Le-am trimis raportul împreună cu un rezumat a ceea ce percepem noi ca fiind principalele probleme. Mai întâi, ICOMOS a discutat raportul în cadrul Comitetului Internațional al Orașelor și Satelor (CIVVIH) care a decis să propună Adunării Generale ICOMOS adoptarea unei scrisori către autoritățile române, prin care li se semnala că

Patrimoniul Bucureștiului nu este protejat.

În Aprilie 2014, ICOMOS a trimis scrisori tuturor factorilor responsabili, o formă de rezolvare diplomatică, având în vedere că România are un birou local ICOMOS, care, apropo, nu a sesizat niciodată public autoritățile române. Cei care au primit scrisori sunt Primăria municipiului București, Ministerul Culturii, Ministerul Dezvoltării regionale, Primul Ministru, Președinția, Direcția pentru Cultură București, respectiv toți factorii care împreună au puterea să schimbe lucrurile. Cu excepția noastră, ONG-uri și cetățeni, niciun factor de decizie nu s-a pronunțat. Doar când s-a schimbat Guvernul și a venit la Cultură Gigel Știrbu, cred că el a zis ceva în presă, că „o să dea răspuns”, dar nu s-a mai întâmplat absolut nimic. Ulterior, în 2014, peste tot

acest început de acțiune s-a așternut tăcerea.

Așa că am apelat la alt for internațional, de data aceasta un ONG cu renume, World Monuments Fund (WMF), pentru că eu cred că în afară de nominalizare, de data aceasta vom obține și un sprijin practic. În România lipsesc experții de Patrimoniu, care să înțeleagă și rolul de resursă economică al Patrimoniului și să se implice în elaborarea unor politici publice adaptate acestui aspect. De fapt, ne lipsesc experții racordați la perioada istorică în care ne aflăm, în care forțele pieței decid soarta Patrimoniului. Avem mulți teoreticieni, dar care fac abstracție de realitatea din teren. Patrimoniul este distrus, dar nu am văzut un grup vocal de experți în Patrimoniu care să facă lobby pentru o altă abordare politică. Se organizează conferințe, workshop-uri, se discută, se schimbă păreri, dar dacă e să te duci la ei pentru acțiuni concrete, cum a fost atunci când a fost vorba de modificarea Legii urbanismului 350, nu au nicio reacție. Drept urmare, Legea a fost modificată ca să se dea din nou liber urbanismului derogatoriu în zonele protejate, exact cum solicitaseră șefii Consiliilor Județene. În Legea nr. 50, din nou, eu nu am văzut experți în Patrimoniu, nu i-am văzut pe cei de la ICOMOS România să se opună exceptării zonelor protejate și zonelor de protecție a monumentelor istorice de la procesul de autorizare. Noroc că, deocamdată, inițiativa legislativă nu a fost adoptată!

A.S.: Care este beneficiul adus de această nominalizare pe lista World Monuments Watch?

R.W.: Părerea mea este că cel mai important lucru pe care îl putem obține de la WMF este să aducem experți recunoscuți pe plan internațional, care să facă o evaluare a Patrimoniului bucureștean. Și trei zile dacă petrec plimbându-se prin București și fac un raport, tot e bine. Este mai mult decât s-a făcut până acum. Pe baza acestui raport, putem face ulterior un grup de lucru cu care începem să schițăm niște politici publice pentru Patrimoniu. Acestea pot fi adoptate de o administrație publică competentă și responsabilă — pentru că cea de acum nu este, sau nu este în ceea ce privește Patrimoniul. Deja e un pas mare înainte. Nu mai am așteptări nici de la Universitatea „Ion Mincu”. Nici măcar de la experții noștri nu am mari așteptări. Sunt unii foarte buni, dar nu se pot coagula într-o singură voce. Deci va trebui, ca de obicei, să vină cineva din afară, cu autoritatea necesară, și să ne spună ce să facem.

A.S.: Ce va presupune încadrarea aceasta pe lista celor 50 de situri WWV?

R.W.: Fiind vorba de 2 ani de zile, vor exista o serie de evenimente. Filiala București a Ordinului Arhitecților din România a promis că vom colabora. Va organiza Watch Day, Watch Week, o conferință cu experți internaționali care să petreacă cel puțin câteva zile în București și pe care să îi ducem să vadă zonele istorice. Mi se pare important să aibă contact cu experții români și cu autoritățile publice locale. Pentru că, în momentul acesta, administrația publică locală refuză cu totul să accepte că are nevoie de ajutor. Ori, până nu recunoști că ai o problemă, nu o poți îndrepta. Iar la noi, ei nu recunosc că au o problemă. Ori recunosc câteodată, în vreo conferință în care apar și oameni din afară și atunci pasează vina în altă parte – dar, altfel, ei nu recunosc.

De exemplu, **Bucureștiul are o mare problemă cu publicitatea stradală.** Dar cum Arhitectul-șef Gheorghe Pătrașcu nu recunoaște că publicitatea stradală este problema Administrației publice, Primăria spune că nu poate avea o evidență a fenomenului și că nu au ce să facă. Soluții să identifice panourile ilegale există, însă. Se pot găsi voluntari care să inventarieze panourile din toate zonele centrale. Să spui că „nu se poate face nimic” este un răspuns pe care îl dai cuiva față de care nu ai niciun pic de respect. Pe bulevardul Magheru, meșul care acoperă Cinema Patria este ilegal. Cineva trebuie să sesizeze și să sancționeze neregulile. Iar acest „cineva” ar trebui să fie Administrația publică locală. Nu noi. Blocul Aro este monument istoric, iar Legea spune clar că nu se pot monta meșuri publicitare pe monumente istorice. Mai mult, este o clădire cu risc seismic, a cărei tencuială cade. Iar legea spune foarte clar că nu pot să fixezi meșuri pe fațade care sunt avariate!²

A.S.: Care sunt cauzele pentru care s-a ajuns la această situație a Patrimoniului în București? Cum stăm, de fapt, cu regulamentele de protecție a zonelor construite protejate?

R.W.: Deocamdată, avem o lege pe care nu o putem aplica pentru că nu avem metodologie. Până în 2015 au fost inventariate 12 zone. Dar ele sunt 98, dintre care 4 sunt parcuri. Îmi spunea Dan Lungu, pe vremea când era director la INP, că zonele sunt protejate, dar părțile constitutive ale acestor zone nu sunt protejate, deci avem o formă

fără fond. Pentru că, neavând inventarul, nu poți controla care clădire poate fi demolată și care nu, sau cum poți interveni urbanistic. Dar chiar și așa, în zona protejată Filipescu, unde fiecare clădire are o fișă, tot se întâmplă abuzuri. De exemplu, Parcul Filipescu, de 4.200 mp, parte din monumentul istoric Vila Filipescu-Brâncoveanu, a fost vândut de RA-APPS unui dezvoltator imobiliar, iar domnul Pătrașcu a autorizat construcția de blocuri de 5 etaje, încălcând flagrant o Hotărâre a Consiliului din 2009, care prevede că este vorba despre spațiul verde amenajat parte din monumentul istoric. Mai mult, dacă întrebi RA-APPS, ei spun că nu știau că nu era constructibil. Primăria spune că nu știe ce face RA-APPS, iar RA-APPS habar nu are de hotărârile Primăriei. Atunci revenim la experți, pentru că aici ar trebui să intervină. Dacă noi nu reușim să conectăm diversele instituții publice, pentru a avea o viziune coerentă, la ce e nevoie de acești experți? În plus, Legea nr. 422/2001 a protecției monumentelor istorice nu definește clar zonele protejate, și atunci regulamentele de zonă protejată nu sunt un argument destul de puternic în instanța de judecată. Ca să nu mai spunem că este o lege depășită, care vorbește numai de monumente istorice, nu de peisaj cultural și de zone construite protejate. Instanțele bucureștene, de exemplu, spre deosebire de cele din Cluj, consideră că PUZ-urile nu produc efecte imediate, ci doar autorizația de construire. E absurd. Dacă nu suspenzi PUZ-ul și acțiunea este pe anulare de PUZ, poți merge cu un proces până la 2-3 ani. Și chiar cu PUZ-ul suspendat, poți obține autorizația de construire, pentru că administrația locală poate emite ce vrea ea. Drept dovadă, ea emite autorizații de construire identice una după alta, chiar dacă instanța le anulează, ca la Berzei-Buzești. Chiar dacă PUZ-ul e anulat, și se presupune că ai câștigat, câștigi post-factum și degeaba, pentru că deja s-a construit. Ai pierdut parcul, în cazul Filipescu. Legea e defectuoasă, dar aplicarea ei e și mai defectuoasă.

Este firesc și de la sine înțeles că trebuie modificată legislația. Avem nevoie de un grup de experți, avem nevoie de economiști care să creeze instrumente noi, inovatoare, de finanțare pentru Patrimoniul. Există modele la nivelul UE. Ne trebuie o abordare mai inteligentă. Nimeni la noi nu se uită la Patrimoniul din punct de vedere economic. Dacă ai un sistem de taxe prost gândit, el va distruge tot. Dacă este bine gândit, stimulează

dezvoltarea inteligentă. Noi nici nu avem o piață funcțională, deci e nevoie de intervenția statului pentru a promova diverse politici de finanțare. Pentru aceasta, statul are nevoie de viziune și de specialiști pe economia Patrimoniului. Dacă nu-i avem, hai să învățăm de la alții.

O altă problemă majoră este că în România se fac legi fără un studiu de impact. Nu se testează care este efectul unei legi sau unde legea poate fi modificată. Avem cazuri de legi bune care pot fi aplicate cu rezultate dezastruoase. Zonele protejate există, dar nu avem un inventar. Peisajele culturale unde sunt? În mintea românilor, monumentul istoric este un obiect, e formă care „bate” conținutul. Dacă am avea peisajul cultural definit în legislație, atunci regulamentele de zonă protejată ar avea altă forță. Dar, în acest caz, regulamentele ar trebui revizuite, iar aceasta înseamnă bani. Acum, de bine, de rău, avem un regulament de zone construite protejate, care este departe de a fi perfect, dar a salvat o parte din Patrimoniul. Ele necesitau o detaliere ulterioară, care nu s-a mai realizat. Și repet, chiar și acolo unde s-a realizat o detaliere, ca la parcelarea Filipescu, ce s-a respectat? Nu s-a respectat nimic.

A.S.: Care sunt atribuțiile noastre în urma includerii în această listă?

R.W.: În mod sigur, noi va trebui să fim proactivi. Să le propunem ceea ce vrem să facem și să le solicităm ajutorul. Timp de 2 ani va trebui să avem un program, în colaborare cu alte organizații interesate. Am propus deja câteva lucruri: organizarea Watch Day, o conferință internațională, aducerea unor specialiști internaționali pentru întocmirea unui raport asupra Bucureștiului. Ne-am consultat cu alte asociații de protecția Patrimoniului și am decis să alegem Bulevardul Magheru și zona protejată aferentă ca studiu de caz pentru un proiect de regenerare urbană, care are Patrimoniul ca punct de plecare.

A.S.: Care sunt opțiunile și instrumentele identificate ca fiind cele cu care putem acționa în acești doi ani și pe viitor?

R.W.: Administrația publică este foarte importantă. Ea poate să ia decizii și să pună în aplicare planuri. Experții sunt și ei foarte importanți. Dar nouă ne lipsesc experți care să gândească integrat social, economic, financiar, și într-o astfel de situație nu avem ce face.

Locuință îmbrăcată în polistiren, str. Aurorei nr.19

Să ne gândim la toată structura instituțională care este responsabilă de Patrimoniu și care este depășită. Țările inteligente integrează Patrimoniul cu mediul, cum e Norvegia, altele cu dezvoltarea urbană, alții au agenții independente. Noi avem o construcție instituțională nefuncțională: Ministerul Culturii este marginal în ceea ce privește Patrimoniul construit. În România, Dezvoltarea și Mediul au și banii, și forța să impună legi și proiecte de anvergură.

Avem nevoie de un grup de reflexie pentru Patrimoniu care, pe lângă experți în Patrimoniu, să includă și economiști și sociologi, și antropologi. În România, Patrimoniul are și o componentă socială. Multe dintre imobilele care nu au fost retrocedate adăpostesc oameni cu resurse mici sau oameni fără adăpost. Componenta socială a Patrimoniului e foarte importantă. Ne trebuie inclusiv cineva care să aibă competență în rezolvarea problemelor juridice. Noi nu avem o lege a co-proprietății, motiv pentru care multe imobile nu pot fi restaurate. Un caz este o vilă de pe Str. Paris, construită ca imobil de raport, naționalizată. După 10 ani de proces,

proprietarii au reușit să obțină două apartamente din trei, pentru un apartament procesul a fost pierdut. Casa are un acoperiș cu o pantă foarte mare, care necesită reparații. Proprietarul cu un apartament nu dorește să bage banii în acoperiș, iar pentru orice modificare este nevoie de acordul tuturor proprietarilor. El, de fapt, dorea o sumă mare de bani pentru a vinde apartamentul. Nu există o lege care să oblige și să ocolească instanța, pentru a repara acel acoperiș.

Legea asociațiilor în forma actuală este de proveniență comunistă. A fost gândită pentru marile locuințe colective, o formă de control a populației. Legea actuală are la bază legea asociațiilor, care spune că pentru a înregistra o asociație este nevoie de cel puțin 3 membri. Într-un imobil istoric, o vilă, dacă ai doi coproprietari, ei nu pot face o asociație. Nu se pot rezolva conflictele decât în instanță. S-a gândit cineva ce înseamnă asta pentru Patrimoniu? Sunt probleme de abordare la primul nivel de înțelegere, și totuși, legiuitorul habar nu are de ele. Modificarea Codului Fiscal, de exemplu a fost una rapidă, fără un studiu de impact asupra

Patrimoniului construit. Ce înseamnă taxa de abandon? Unde merg banii? Cei în drept se gândesc să supraimpoziteze, dar nu se gândesc efectiv că într-o zonă protejată unde vii cu un bloc de 6 etaje într-o stradă cu case pe parter, cel care are parcela de 300mp poate contribui pentru comunitate: în loc să iei șpagă, îi poți pune niște restricții.

A.S.: La final, ce credeți că a convins până la urmă juriul să acorde această nominalizare?

R.W.: Cred că ceea ce a convins WMF să accepte Bucureștiul pelistasaa fost extinderea fenomenului. Faptul că și-au dat seama că avem de-a face cu probleme de sistem, că nu există viziune și strategie pentru conservarea Patrimoniului. Noi le-am trimis raportul din 2013, apoi le-am dat exemple de agresare a Patrimoniului. Au înțeles ce este vorba despre o situație gravă.

Cred că i-a mai convins faptul că acolo unde s-au făcut, totuși, intervenții de așa-zisă restaurare, rezultatul a fost mai dezastruos decât dacă nu s-ar fi făcut nimic. Am trimis poze cu imobile „restaurate” pentru a se vedea că mai bine erau

lăsate în starea inițială. Aceste imobile și-au pierdut întreaga valoare arhitecturală, nu mai ai ce să faci. Avem, acum, polistirenizare cu decorații din polistiren sau imobil zugrăvit în verde cu acoperiș de țiglă metalică roșie. Fotografiile acelea din zone construite protejate ne arată ferestre care devin oarbe, pentru că proprietarii le zidesc către stradă, iar administrația locală nu are niciun control asupra imobilelor.

Și cred că i-a convins faptul că Bucureștiul are un Patrimoniu valoros! Nemaiavând pe listele anterioare o capitală în Europa, a fost și asta o provocare! Să nominalizezi la WMF una dintre cele 28 de capitale europene, e ceva! Au considerat că e nevoie să intervină. Este o țară cu democrație aparent funcțională, și totuși statul de drept nu funcționează. Este greu de înțeles, mai ales în București, de ce legea nu funcționează, de ce este încălcată sistematic. Chiar și aceste legi șchioape pe care le avem, dacă ar fi aplicate și respectate în spiritul în care au fost gândite, nu în interpretarea abuzivă și interesată a unor articole de Lege, atunci aceste lucruri nu s-ar mai întâmpla. În România, nici deciziile instanțelor care sunt

definitive și irevocabile nu funcționează, nu sunt aplicate de autoritățile publice.

Bucureștiul a fost ales dintre 136 alte nominalizații, fiind singura Capitală din 50 de situri alese. Nu față de un singur monument de arhitectură sau de o zonă istorică s-au sesizat, ci față de un sistem, de un mod de abordare.

Fiind astfel un fenomen atât de extins, s-au convins că e nevoie de un semnal, de o acțiune care necesită implicare din partea tuturor, și aici ei pot ajuta. WMF poate veni cu partea de strategie, de viziune, de know-how. Sunt la curent cu metodele cele mai avansate de conservare a Patrimoniului.

Primăria, acum, nu are nici măcar Direcție pe Patrimoniu sau un specialist atestat de Ministerul Culturii. Celui care vrea să își restaureze monumentul istoric îi pui numai bețe în roate. Direcția pentru Cultură a municipiului București nu are pe nimeni să consilieze. Nu există consiliere gratis, ca în alte țări. Iar controlul nu există, pentru a vedea dacă lucrările se realizează

cu- și în conformitate cu autorizație de construire sau nu. Patrimoniul nu e pe radarul lor, acest lucru este clar.

Despre alte inițiative ale asociației ProDoMo găsiți pe site-ul www.prodomo.org sau pe pagina de Facebook www.facebook.com/Asociatia.ProDoMo/.

❶ Roxana Wring are pregătire în politica economică europeană cu studii la MBA Class Business School London și MSc European Political Economy - London School of Economics. Prin ProDoMo este interesată de acțiuni civice de demascare și contestare a conflictelor de interese, a corupției, a abuzurilor și a incompetenței administrației publice locale și centrale a căror domeniu de activitate afectează protejarea și conservarea patrimoniului construit.

Paginile 13-19 — fotografii și ilustrații ilustrând agresiunea asupra Patrimoniului bucureștean.

Credit foto: Roxana Wring, ProDoMo.

1. <http://sar.org.ro/wp-content/uploads/2013/01/Raport-Patrimoniul-Bucuresti-format-mic.pdf>

2. Există un Regulament de publicitate al municipiului București, care este în vigoare. A fost adoptat în 2011 și suspendat până în 03.12.2013 printr-o decizie a instanței. PMB invocă prorogarea legii 185/2013 pentru contractele în vigoare până pe 1 Octombrie, ceea ce era incorect, oricum.

Str. I.L.Caragiale nr.29

ÎN 2015, PRINTRE CELE 50 DE SITURI NOMINALIZATE SE AFLĂ DOUĂ SITURI ISTORICE REPREZENTATIVE PENTRU ROMÂNIA CARE AU INTRAT PE LISTA WORLD MONUMENTS WATCH 2016: SITUL MINIER DE LA ROȘIA MONTANĂ ȘI CENTRUL ISTORIC AL MUNICIPIULUI BUCUREȘTI.

UN (OARE CÂT DE TARDIV?) COLAC DE SALVARE...

Dezinteresul cronic al societății românești în genere, al clasei politice îndeosebi față de artă și cultură a fost încă o dată demonstrat, în toată hidoșenia și odiosul lui zgârcit, de momentul “Colectiv” și de toate “reverberațiile” lui. Care, ca de fiecare dată, au oferit celor vitregiți încă o ocazie de a se adânci în propriile deznădejdi, din nou fără vreun suport efectiv dinspre cei care ar fi trebuit să-și asume slujirea celor care i-au ales, celor pe care-i reprezintă. O consecință imediată, de pildă, a fost începutul de evacuare al artiștilor din trecătoarele spații pe care le au în folosință (vezi situația atelierelor din Str. Doamnei, dar nu numai). Căci, de peste 20 de ani, reprezentanții Uniunii nu au fost în stare să identifice un cadru legal care să le ofere cât de cât siguranță acestor paria prea adesea cu bagajele la ușă, mereu cu căciula în mână, la cheremul unora sau altora. Tot de mai bine de 20 de ani, Administrația se folosește de toate prilejurile pentru a-i umili pe acești creatori (unii dintre ei

deloc anonimi), acum pe cale de a plăti, tot ei, pentru impostura celor care, știind de zeci de ani că situația acelor cămăruțe era/este și acum periculoasă și vag legală, nu au mișcat un deget pentru a-și face datoria. În acest context înnegrit, dorința ca măcar acum să prindă carne proiectul unei “mici renașteri” (așa cum o anunță dl. Zidaru) ori “mari renașteri”, cum și-ar dori-o, ideal, dl. Lucaci, este una care ar trebui să ne bucure și să dea speranțe măcar foarte tinerei generații. În sensul că atunci când vor fi terminat studiile de specialitate, viitorii absolvenți de Bellearte nu vor mai fi nevoiți să picteze sub scările blocurilor, în beciuri pline de mucegaiuri și păianjeni, în chichinețe imunde în care se strecoară în fiecare seară cu frica zilei de mâine (cazuri reale, onorabililor!)... Poate că acest proiect, bine conceput și inteligent demarat, va fi acel bun început într-o normalitate de care toată lumea românească are atât de multă nevoie... (Constantin Hostiuc)

Curtea Combinatului Fondului Plastic, existent

Imagine din atelierul sculptorului Marian Zidaru

Combinatul Fondului Plastic, plan de situație

Marian Zidaru

PROIECTUL MANSARDA

Acest proiect va fi dezvoltat în cadrul Combinatului Fondului Plastic, care aparține Uniunii Artiștilor Plastici, fiind construit în anii '70. În acest spațiu își desfășurau inițial activitatea majoritatea secțiilor ce deserveau activitatea plasticienilor de la: ipsosărie, turnătorie în bronz, cioplitorie, cuptoare de sticlă și ceramică, culori, țesătorie, tipografie etc. Astăzi, în Combinat mai sunt active doar două secții: culorile și turnătorie, ambele cu un randament minim; restul spațiului se află într-un stadiu mai mic sau mai mare de degradare. Tot după 1989, o parte dintre spațiile existente au fost transformate în ateliere de grafică, pictură, sculptură ș.a. (în prezent sunt active aproximativ 40 de ateliere). În urmă cu 3-4 ani, la inițiativa sculptorului Mircea Roman, care activează în Combinat în atelierul personal de la parterul corpului C, un mic colectiv de 8-9 sculptori a igienizat și transformat în spații de depozitare și expunere o serie de magazine existente altfel în CFP ca simple spații funcționale de depozit – împreună, aceștia au realizat ceea ce astăzi este cunoscut sub numele „Spațiul Magazia”. Proiectul amintit se află la periferia nordică a

vedere de sus a incintei și propunere de mansardare, respectiv amenajare paisajistică

curții Combinatului, în prelungirea corpului C, și este constituit dintr-un număr de 5-6 magazine dispuse față în față, despărțite de o alee generoasă. Aceasta „enclavă”, cunoscută și ca „Aleea Sculptorilor”, cuprinde nume sonore ale sculpturii românești: Mircea Roman, Marian Zidaru, Vlad Aurel, Dup Darie, Alexandru Siminic, Florentin Tănăsescu, Marius Leonte, Cristian Răduță, Marcel Scutaru ș.a.

Proiectul – de la care anexăm imagini – se află în desfășurare, data fiind amplasarea lui, iar până în prezent sunt terminate 5 spații care vor fi deschise publicului spre vizitare în toamna acestui an. În afară de simpla vizită în atelierul unui artist, proiectul va permite și organizarea de evenimente culturale: vernisaje, seri muzicale cu invitați, lansări de cataloage și cărți de artă, performance, ateliere deschise cu copii etc.

Nu doar interioarele au fost abordate: s-a luat în considerație și spațiul exterior, care a fost igienizat, înconjurat cu gard pentru protecție și intimitate, organizându-se două centre de lucru în aer liber – pentru ipsoserie și cioplitorie – operaționale, desigur, mai ales pe timpul verii. În centrul acestora va fi finalizată o platformă verde, pentru expunerea de instalații sculpturale în spațiu public. În programul de recuperare a spațiilor Combinatului, același grup de sculptori a ajutat la reintegrarea în circuit a unei săli de expoziție în cadrul fostei tipografii, sală care poartă chiar acest nume,

„Tipografia”, și care a fost inaugurată cu ocazia celei de-a doua ediții a manifestării seriilor de evenimente cu titlul Sculptură-Arhitectură, desfășurată în toamna anului 2013 pe o perioadă de două luni.

Din același program de recuperare face parte și proiectul „Mansarda” – care se află pe direcția Est-Vest, deasupra corpului C și care se prelungeste până la întâlnirea cu terenul magaziiilor. Acest proiect este propus spre realizare pe plafonul Corpului C, ultimul corp al Combinatului, aflat actualmente în bune condiții și ocupat în întregime de ateliere în stare de funcționare. Nașterea acestui proiect a fost determinată de momentul în care am constatat că infiltrațiile pluviale nu pot fi soluționate decât prin construirea unui acoperiș în două ape. În felul acesta, va rezulta un spațiu amplu suplimentar care poate fi compartimentat în 30-40 de ateliere pentru grafică, pictură ș.a.

Artiștii participanți la acest proiect agreează ideea autofinanțării parțiale a unui astfel de spațiu; în urma discuțiilor avute, categoria cea mai interesată a fost aceea a artiștilor tineri.

Construcția care va fi realizată se presupune a fi ușoară, din lemn montat în coturi metalice, astfel încât greutatea plafonului să o poată suporta.

În prezent, acest proiect se află pe masa arhitectului Ovidiu Apetrei,

sculptura de Marian Zidaru ("Obiect sacru")

care a conceput și prezentat variante în 3D, urmând ca în funcție de evoluția lui viitoare, cu sprijinul conducerii UAP și a unor sponsori, să se realizeze și celelalte etape obligatorii – Studiul Geo, obținerea autorizației de mansardare etc.

Deoarece în acest moment spațiile pentru desfășurarea activităților artistice sunt atât de căutate, considerăm că propunerea unui astfel de proiect ar veni în întâmpinarea acestei necesități.

Amenajarea propusă pe teritoriul Combinatului Fondului Plastic se va desfășura de-a lungul unei străzi interioare cu doi poli, unul fiind reprezentat de o construcție tip hală din cadre și elemente prefabricate din beton armat, iar celălalt pol de o înșiruire de barăci metalice. Traseul dintre cei doi poli urmează a fi amenajat peisagistic; spațiile verzi vor asigura un microclimat sănătos atât pentru utilizatorii imediați, cât și pentru oraș.

Mansardarea, gândită pentru acoperișul-terasă al halei, se va executa realizându-se o structură din grinzi lemn arcuite, care adăpostește cele cca 30 de ateliere, spațiile pentru expoziții, diverse spații administrative, strada interioară. Aceasta din urmă, cu o lungime de 90 m, va fi acoperită cu material translucid, pentru a aduce multă lumină la interior. Lumina zenitală va fi omniprezentă de-a lungul acestei coloane vertebrale a mansardei și va fi pusă în evidență de materiale naturale, care se vor diferenția prin diversitatea cromatică și prin textura suprafețelor diferitelor funcțiuni prezente la mansardă – zone ample de comunicare, expoziție, spații de trecere.

Înălțimea spațiului celular al fiecărui atelier permite realizarea supanțelor, specifice atelierelor artiștilor.

Atelierele au deschidere către strada interioară, dar și către oraș, diversificându-se pe de o parte locurile de întâlnire ale artiștilor cu publicul larg, dar și pentru a accentua spiritul comunitar pe care sperăm să-l susținem mai aplicat prin concretizarea acestui proiect. Barăcile metalice, existente la celalt capăt al străzii exterioare, vor fi păstrate ca volumetrie, dar la interior ele vor suferi transformări necesare asigurării optime a igienei și confortului termic.

Suprafața propusă pentru amenajare mansardă este de 2250mp (90x25m).

Suprafața barăcilor metalice amenajate este de 1500mp.

Suprafața destinată spațiilor verzi este de 2200mp.

Costurile estimate pentru:

- construire mansardă – 900 000 E;
- amenajare barăci – 90 000 E;
- spații verzi – 50 000 E.

❶ Marian Zidaru este artist plastic, inițiator al proiectului Mansarda.
<http://marianzidaru.com/>

Petru Lucaci

CENTRUL INTERNATIONAL AL ARTELOR VIZUALE, BUCUREȘTI

*Reconversia Combinatului
Fondului Plastic*

Uniunea Artiștilor Plastici din România, organizație profesională a creatorilor din domeniul artelor vizuale, și-a propus ca obiectiv prioritar pentru această perioadă realizarea unui centru internațional al artelor vizuale în București, pe spațiul actualei unități de producție, Combinatul Fondului Plastic (C.F.P) pe care îl deține în proprietate. Acest obiectiv se poate realiza prin reconversia C.F.P. din spațiu industrial în spațiu cultural și prin conectarea acestuia la rețeaua internațională de promovare artistică. Centrul Internațional al Artelor Vizuale București (CIAV), ar trebui să cuprindă, în viziunea noastră:

Muzeul de artă modernă și contemporană, constituit din lucrările aflate în colecția UAP, din donații ale artiștilor contemporani și din lucrări preluate în custodie temporară de la familiile artiștilor decedați / Galerii de artă care să poată găzdui atât proiecte personale, cât și expoziții de anvergură de tipul anualelor sau bienalelor (arte vizuale, arhitectură, design, carte etc.) / Studiouri de creație pentru artiștii români / Ateliere-manufacturi deschise pentru rezidențe internaționale (pictură/sculptură/gravură/fotografie, ceramică, sticlă, metal, textile) / Centru de rezidență conectat la rețeaua internațională de rezidențe artistice, pentru programele de mobilitate ale artiștilor / Spațiu polivalent multimedia cu săli de proiecție pentru filme de artă, video și film experimental, performace, VJ și DJ /

Săli de conferințe, colocvii, workshop / Spații educaționale pentru copii și adulți / Bibliotecă, mediatecă și artotecă / Librărie / Editură și tipografie / Arhivă și baza de date / Galerii de artă comerciale / Cafenele și zone de alimentație publică.

Centrul Internațional al Artelor Vizuale București poate deveni un obiectiv important pe harta Bucureștiului, conexând interesul cultural cu cel turistic și chiar economic. CIAV va reprezenta o practică artistică gen platformă interactivă, de comunicare interdisciplinară între artiști, critici de artă, curatori, colecționari, cercetători din alte domenii și publicul interesat de artă. Centrul își propune să fie atât un spațiu educațional pentru cei interesați de cultura vizuală, bursieri, studenți, oameni interesați de cultură etc., cât și o sursă importantă de informare despre cultura românească.

CIAV poate deasemenea contribui la promovarea culturii în rândul tinerilor, la creșterea vizibilității culturii și a valorilor românești pe plan internațional, la promovarea dialogului și a schimburilor culturale europene.

Proiectul va da posibilitatea dezvoltării de relații între galerii, organizații și artiști din România și din străinătate. Va atrage cu siguranță mai multă audiență națională și internațională pentru cultura românească.

În esență, conceptul care stă la baza realizării CIAV este legat de

propuneri de transformare și mansardare a halei, randări

dimensiunea educațională, formativă și patrimonială a domeniului Arte Vizuale și mizează pe: interactivitate, multidisciplinaritate, multiculturalism, educație, tradiție și experiment.

Un centru cultural cum ar fi CIAV, cu o ofertă culturală atractivă, cu noi cafenele, restaurante și locuri de agrement, poate transforma un loc din oraș, acum neatractiv, într-un spațiu rezidențial extrem de plăcut, încurajând dezvoltarea în continuare a zonei. El poate deveni un important punct de atracție pentru turismul cultural al Capitalei și poate fi integrat într-un traseu de profil pentru iubitorii de artă. Centrul Internațional al Artelor Vizuale s-ar integra perfect pe o axă de turism cultural bucureștean pornind de la Muzeul Național de Artă Contemporană, Muzeul Național de Artă al României, Muzeul Colecțiilor. Traseul turistic ar putea chiar continua și sfârși în afara Bucureștiului, la Centrul Cultural Palatele Brâncovenesti de la Mogoșoaia.

Necesitatea demarării acestui proiect, esențial pentru infrastructura culturală națională în orizontul 2015 – 2020, este dublată și de oportunitatea valorificării patrimoniului U.A.P. din România pentru candidatura Bucureștiului la Capitală culturală europeană.

Paginile 20-25 — existent și propunere pentru transformarea CFP. Credit foto: Constantin Hostiu, Marian Zidaru, Ovidiu Apetrei.

ȘEDINȚA CTUAT

*din data de 4 Nov. 2015
a Primăriei Municipiului
București*

PUZ Calea Floreasca nr. 244, S. 1
inițiator: persoană juridică
elaborator: SC URBE 2000 SRL – URB RUR
CONSTANTIN ENACHE
aviz de oportunitate

Prezentare, Constantin Enache: “Privitor la dezvoltarea urbană, în lume, acum și la noi, se discută din ce în ce mai mult despre pluricentralitate, văzută ca o soluție pentru locuitorul orașului de a scăpa de trafic și de consumul de timp. În București, ca în multe alte ocazii, și acest concept se aplică doar pe hârtie. Aici, în propunerea de față, cred că acest lucru poate fi făcut, în sensul în care pot fi exploatate resursele locului. În zona din care locul vizat face parte, s-a introdus taxa pe circulație auto diferențiată, mai ales de când s-a dovedit că industriile mai vechi au devenit nerentabile, fapt ce ce a avut ca și consecință dispariția platformei industriale. Însă dotările acestea pot fi moștenite și valorificate – a existat o structură a zonei, sunt disponibile, ca mijloace de circulație, metroul, tramvaiul, câteva linii de autobuze. Există, așadar, premisele, din care unele au devenit deja realitate, ca zona Barbu Văcărescu – Calea Floreasca – Pipera să devină un Defense local. Lucrul care nu este tocmai în regulă cu această zonă este dominația unei funcțiuni, monofuncțiunea de tip birouri, servicii, ceea ce antrenează migrația unei întregi populații tinere, în marea ei majoritate, către și din acest loc. Devine evident că la nivelul întregului oraș, ca și aici, suferim de o anume mobilitate a locuirii – o soluție ar fi „localizarea” acestei populații tinere în zonă, cu scopul de a descongestiona orașul. În alte societăți, în astfel de zone se intervine strategic cu funcțiuni complementare. Avem,

propunere de suplimentare a spațiilor comerciale Promenada Mall, randare

situația UTR în zona Promenada Mall

aici, Promenada Mall, care oferă funcțiunile de comerț și servicii, iar în cazul în care o locuire ar putea fi cumva influențată, zona s-ar putea coagula mult mai bine. Față de momentul 2006, investiția în acest reper urban s-a dovedit atractivă și rentabilă, ceea ce poate duce la concluzia că sporirea activităților comerciale și a serviciilor pentru distracție ar fi o bună soluție de continuitate. În sprijinul documentației de față, a fost adusă și planșa de reglementări a Inelului Median. Ar mai trebui spus că vorbim despre doi proprietari diferiți ai celor două realități – Floreasca City Center, respectiv Floreasca Center, dar care concluderă în bune condiții. Inițial, suprafața afectată PUZ includea și birourile Raiffeisen, ca și turnurile Floreasca Center, ceea ce a putut antrena o deplasare și o sporire a CUT cumulat de la 3,5 la 4. Întrucât situația este complexă și dezvoltarea ar favoriza zona în ansamblul ei, trebuie cel puțin încercată diminuarea dezavantajelor. Se va realiza și subtraversarea Căii Floreasca, cu fonduri ale proprietarilor, fiindcă pe de o parte intrarea în Mall este mereu supraaglomerată, iar pe de altă parte s-a putea lega direct Metroul de spațiile comerciale. În acest sens, s-a cerut și ajutorul Primăriei, pentru a putea fi facilitată obținerea avizelor. A fost propusă și realizarea încă a unei legături de circulație, pe terenul propriu, între cele două mari artere ale zonei. Peste extinderea Centrului Promenada va apărea un bloc de birouri, propunere care a fost discutată și este prezentată în două variante, una de 90 m înălțime, cealaltă cu 10 m mai puțin (1/2 din înălțime va fi dezvoltată până la limita de proprietate). Fazele următoare ale proiectului propun un studiu de trafic foarte serios, dar și evaluarea impactului de mediu. Trebuie spus că în zonă mai există clădiri înalte, lucru pe care îl considerăm în regulă și că se preconizează, în acest sens, dezvoltarea a 5ha de locuințe”.

plan cu delimitarea zonei studiate

Bogdan Bogoescu: “Ce s-a întâmplat cu accesul prin autostrada A3 prin Fabrica de Glucoză în oraș? În versiunea pe care mi-o amintesc, era vorba despre o continuare a acestei intrări pe lângă Ambasada Chinei.” Se răspunde că între timp această rezolvare nu mai este posibilă.

Bogdan Bogoescu este de părere că datorată acestor lucruri importante lăsate nerezolvate cu un timp în urmă „se ajunge la înfundarea accesului în oraș în aceste două artere. O soluție ar fi fost dezvoltarea arterei de Mal de Lac, susținută altădată de Viorel Hurduc”.

Constantin Enache afirmă că „soluția pentru Autostradă se leagă de punerea în aplicare a Inelului Median, cu tot ce această dezlegare presupune.”

Bogdan Bogoescu: „Atunci, în aceste condiții, legăturile transversale sunt obligatorii. Și cum zonele sunt diferite ca funcțiuni, ar fi bine ca între ele să existe un buffer de protecție, o zonă tampon de izolare. Iar pasajul devine, în acest caz, o obligativitate clară.”

Sorin Gabrea: „Dacă închid inelul Median, ar fi tocmai pentru că am dorit ca circulația din exterior să nu intre direct în mijlocul orașului, ci să fie deviata prin tangente către zonele de destinație.”

Gheorghe Pătrașcu propune „să se încerce obținerea unei parcuri publice la sol.” Constantin Enache atrage atenția că în acest caz vor trebui dezvoltate legături pietonale ample.

Dorin Ștefan amintește Comisiei că la nivel de circulație „se mai discută de apariția unei stații de Metrou în zona Pompei.”

Radu Petre Năstase este de părere că pentru mai buna înțelegere a proiectului, ar fi necesară prezentarea unei machete, ce ar lăsa volumele și înălțimile să se citească mult mai bine.”

Dan Marin ar fi și el, în principiu, de acord cu prezentarea unei machete, care ar permite mai buna observare a însoirii, pentru că bara gândită va crea o umbră destul de puternică pentru vecinătăți.

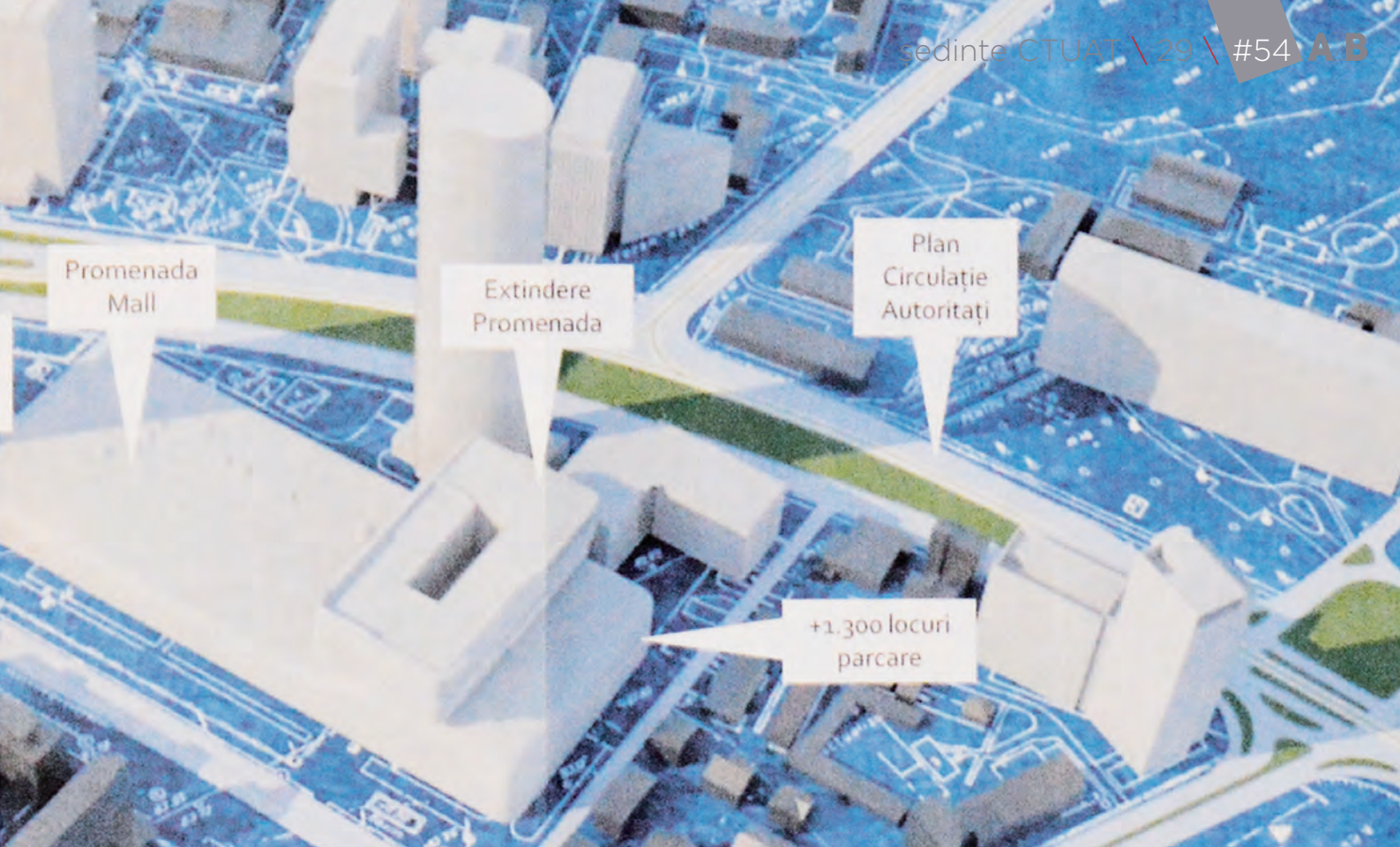
Rezoluție (Sorin Gabrea): “Suntem în principiu de acord cu avizarea favorabilă, în condițiile în care vor fi realizate cele două legături între străzi, ca și pasajul subteran ce va face legătura Mallului cu Metroul.”

Păreră nespécialistului

Deși Mallul cu cele mai mari prețuri din București – costul de vânzare al unor articole este aici cu 10 până la 25 la sută mai “piperat” decât în AFI Cotroceni, de pildă – trebuie spus că există o calitate sensibil mai mare a acestui supermagazin decât cea pe care o oferă orice alt Mall construit până acum în București. Iar ca personalitate arhitecturală a volumului și siluetei, ca prezență urbană, singurul mega-magazin cu care el poate fi comparat la nivel național este faimosul Iulius Mall din Timișoara al lui Radu Mihăilescu, motiv plauzibil pentru care și acest super-spațiu comercial a devenit un reper al zonei și al întregului oraș, de fapt.

Tributari modei consumeriste a timpului, ne legitimăm, din păcate, numai cu clădiri ce zeifică bisnisul (aici, cel puțin, de o anumită relevanță socială; în bănci, aceeași activitate a curgerii banului se consumă la nivel interior, autotelic). Din păcate, această zonă, altădată emblemă a Bucureștiului, nu se prea poate lăuda, după 26 de ani de la marea schimbare din 1989, cu vreun alt simbol arhitectural, în condițiile în care restaurările de imobile s-au făcut puțin și prost, iar alte clădiri valoroase au fost lăsate mai mult sau mai puțin de izbeliște – vezi Cazul Sălii Floreasca, altădată un reper național, astăzi căzută în desuetudine, vezi cazul fostelor Uzine Ford, și ele cu un „destin marcat de soartă”.

Dar, repetăm – cu excepția circulațiilor îngreuiate de omniprezența pietonilor – apariția acestei nave de tip zeppelin/submarin, cu toate

montaj volumetric pe plan

rafinamentele ei formale și deschiderile spațiale și cu marele atu al „grădinii” de pe acoperiș s-a dovedit inspirată și cât se poate de oportună, dovezi în acest sens fiind pe de o parte supra-aglomerarea etajului ultim, al zonei de food-restaurant la vremea amiezii și a serii, pe de altă parte vizitarea continuă a galeriilor comerciale (Luni, după ora 11, poți avea senzația unei zile de plin comerț, de mijloc de săptămână). Evident, în acest sens, deschiderea unei circulații pietonale de subtraversare a Căii Floreasca, conducând direct de la stația de Metrou în magazine, ar determina fără doar și poate o creștere netă a numărului de vizitatori, a deverului, în ultimă instanță, deoarece calitatea terasei și siguranța ei atrag ca un magnet și vizitatorii ocazionali, și un public local fidel. Și chiar dacă ar fi de așteptat ca într-un interval de timp de 5-10 ani, febra aceasta a vieții-într-un-consum să se mai domolească, totuși, este sigur că în acest interval data opțiunea de a dezvolta această investiție norocoasă înseamnă o orientare „în sensul curentului” și, fără îndoială, o cheltuială care va fi nu numai ușor acoperită, ci care va aduce câștiguri substanțiale promotorilor. Sens în care, putem accepta, vorbim de o afacere onestă, care înțelege nu doar să “crească” parazită pe seama orașului, ci și să ofere ceva acestuia. Anume, o bună civilizație a spațiului, o ordonare a zonei, o clădire care să semnaleze realmente o aspirație a orașului, fie și aceasta a consumului – dar este vorba despre a comunica un anume nivel al unei întregi activități reprezentative (shoppingul), comparabilă măcar cu ceea ce se petrece la Budapesta. Vizual, cel puțin, această înălțime construită ar semnaliza pozitiv urbanitatea orașului ca și, în cazul de față, accesul dinspre marginile cetății către centrul ei – sens în care comparația cu cartierul Defense pare să-și aibă relevanța ei (sigur că, asemenea Parisului, ar fi fost prea frumos, elegant și...urban ca toți

“dezvoltatorii” de bine și bineșor să fi fost îndrumați de la început spre exterior, pe Inel, măcar, fără a-și semăna erecțiile arhitecturale prin toată urbea, pe unde le va fi venit..., iar în ordinea obișnuită a arhitecturii, ar fi fost mult de dorit ca și Sun Plaza ori Vulcan Center, de pildă, să atingă măcar jumătate din calitatea edificiului Promenada). Din acest punct de vedere, așteptările față de viitoarea arhitectură sunt relativ mari, pentru că ele vor trebui să se ridice măcar la înălțimea și coerența primei intervenții – într-un caz ideal, să le depășească prin acuratețe, calitate, rafinament. Căci, a nu se uita: odată rezolvate nevoile de bază, ies la rampă necesitățile de ordin secund sau terț, care țin de stimularea senzorial-intelectuală a evoluției fiecărui vizitator sau consumator, de estetica vizibilă, bine stăpânită. Niște metri pătrați de alte mărci sau branduri adăugate nu vor mai fi deloc suficiente pentru a “ține” unicitatea acestui loc, ci mai mult ca sigur se va căuta, dincolo de funcționalul camuflat al prezentului, spectacolul pur, aparenta gratuitate a spațiului social și socializant: depășind imperiul rezolvării vreunei nevoi glicemice, pofta de a consuma o prăjitură, de pildă, ar trebui să apară bucuria de a regăsi un spațiu, o atmosferă, niște oameni și obiceiuri, toate oferite/conținute de o arhitectură excepțională. Și, sincer, nu știu cât de bine pregătiți sunt, pentru moment, arhitecții români pentru a depăși “funcțiunea contorizată” spre a o disimula în bunăstare, în delectare (aproape) pură, premisă a unei civilizații mult diferite de cea a consumului gen Black Friday... Acest proiect, fără nicio îndoială, ne-o va arăta.

ȘEDINȚA 'CTUAT'

din data de 25 Nov. 2015
a Primăriei Municipiului
București

PUZ Calea Șerban Vodă 233-235-237, S. 4 (revenire)
inițiator: persoană juridică
elaborator: SC KXL, ARH. ADRIAN RĂDULESCU
aviz de oportunitate

Proiectul a revenit pentru o nouă prezentare, în principal pentru ca arh. Dan Marin pusese problema vizibilității lui demăsurate și nepotrivite din Parcul Carol, apreciind că această prezență ar impieta asupra imaginii Monumentului Eroilor Neamului, a Memorialului în general. Prezentatorul afirmă că pentru această nouă susținere a fost figurat un ax funcție de care s-a integrat profilul propus. Sunt prezentate, în același timp, fotografii succesive realizate din acel ax, concluzia echipei fiind că „sub nicio formă imobilul pe care îl propunem nu se interpune vizual cu monumentul respectiv.” „De altfel”, mai susține echipa, „vegetația parcului, gândită fiind să se adreseze unei vizualități de parcurs, are o anume densitate care nu permite această vedere laterală.” Singurul punct, totuși, din care construcția ar fi zărită s-ar afla jos, la baza

delimitarea zonei studiate

podului care traversează lacul în ax. „Nici vechea propunere dinainte de cea a noastră, nici noua construcție nu vor altera imaginea parcului.” În final, se adaugă faptul că mai există un bloc de 10 etaje în apropiere, care oricum a intervenit deja asupra imaginii monumentului. Urmare a unei propuneri orale foarte succinte a unui proiect prezentat la un moment dat în Comisie, cu titlu informativ/consultativ privind o posibilă legare a Parcurilor Tineretului și Carol printr-o pasarelă, autorii blocului cu o înălțime propusă de 55m, de lângă Biserica Eroilor Neamului, consideră că această conexiune nu are legătură cu construcția propusă, dar că ea va fi inclusă, totuși, pe planșa de reglementare, cu titlu indicativ.

Constantin Enache: „Eu cred că dacă vrem să scoatem la lumină partea de sud a Bucureștiului, ea se cere dezvoltată, urbanizată, și construcția care ni se propune se încadrează în acest plan. Aici este un punct privilegiat, pentru care oricum și PUG prevăzuse o clădire înaltă, iar în plus mai avem aici și importante disponibilități din punctul de vedere al transportului – Metrou, tramvaie, autobuze. Să nu transformăm sudul orașului într-un fel de cimitir, într-un loc în care se face prea puțin, într-un loc mort.”

propuneri volumetrice cu raportare la silueta bisericii, vederi din unghiuri diferite

Cristina Olga Gociman observă că propunerea cuprinde, de fapt, două imobile – lângă cel foarte înalt mai există un volum care, în opinia prezentatorilor, face trecerea către silueta bisericii – și cere să fie precizată distanța dintre cele două clădiri. Se răspunde că acea distanță este de doar 6m, lucru pe care dna Gociman îl consideră „deloc în regulă”, având în vedere ponderea și înălțimile clădirilor; prezentatorii mai adaugă, totuși, că cele două volume își vor răspunde prin fațade moderne și printr-un spațiu care va funcționa ca un fel de atriu, în care vor fi cafenele și alte funcțiuni de socializare. Arhitecta mai atrage atenția asupra înălțimii clădirii mici, care va trebui să nu depășească înălțimea bisericii. Se răspunde că „biserica nu este un monument, dar o vom respecta, totuși.”

Sorin Gabrea consideră și el că „în această zonă, trebuie să susținem o clădire înaltă”.

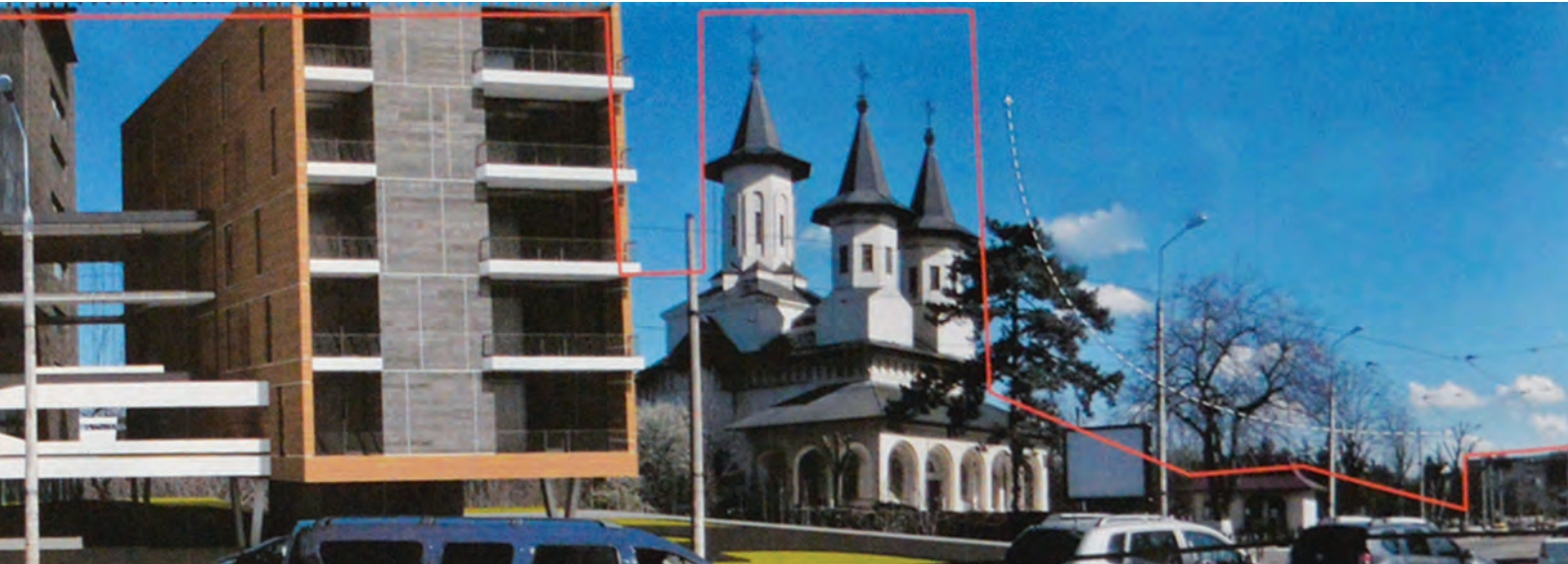
Rezoluție (Sorin Gabrea): „Avizăm favorabil propunerea.”

Părerea (de rău a) nespecialistului

Puține dintre proiectele prezentate în Comisie au fost mai prezente la re-, re-, re- judecare, mai consecvent refuzate, dar la fel de insistent re-, re-, re-promovate.

Zona care se vrea fericită cu o „dezvoltare” de acest fel este cornișa dinspre N-V a Parcului Tineretului, a cărei înălțare pornește de la vechiul Crematoriu și suie, apoi, către Spitalul Nasta – acum și el pe cale de demolare, probabil și el așteptând să sufere vreo dezvoltare încă și mai gogonată decât cea de față – și descarcă în Cimitirul Eroilor, apoi în „grădina” Bellu. Toată această fâșie ce se ridică dinspre Crematoriu (monument istoric și de arhitectură) este, din păcate pentru lacomii „dezvoltatori” ai Capitalei, zonă de case de maxim P+2, constituită de peste 50 de ani, întreruptă recent numai de cele două „dezvoltări” discutabile ale Sediului BCR și ale imobilului din Șerban Vodă, cel cu 10 etaje (invocat în prezentare, deși proiectul nu a fost discutat în Comisie), ambele clădiri agresive ca volum, de o banalitate arhitecturală și inferioritate a materialelor de construcție strigătoare la cer, în raport cu

sugestie de prezentare a siluetării zonei; clădirea din partea stângă are o înălțime dublă față de cea a clădirii mici

sugestie de continuare a axei central longitudinale a Parcului Carol, care nu întâlnește locul propunerii; sunt figurate și UTR

volumetrii comparative: noua clădire, aflată în imediata vecinătate a bisericii, variantă

pozițiile spațiale ocupate. De reținut: cu excepția clădirii interbelice (P+1, cu un foarte firav accent P+2), a turnurilor de intrare în cimitire, a Capelei din Cimitirul Bellu și a Bisericii, nicio altă siluetă agresivă nu deranjează toată coama zonei sud-vestice a Parcului, până la penibilul Parc al Copiilor – și nici acolo!

Se întâmplă, însă, din ce în ce mai des în ultima vreme, ca ori de câte ori vreun loc liber de pe o înălțime poate fi acaparat cumva, să apară brusc și dintr-o dată „motivația” penibilă a vechiului PUG, care ar fi prevăzut astfel de „evenimente”, deși în PUG București 2000 (considerat de foarte mulți specialiști ca util atunci, dar între timp bine depășit!) toate aceste siluete reprezentative erau gândite ca posibilități și nicidecum ca obligativitate. Altfel spus, înălțimile orașului puteau fi ocupate de „clădiri semnificative pentru oraș”, adică de edificii cu calitate de simboluri sociale, de clădiri de importanță națională ori europeană – așa cum s-a și dorit, corect, inițial. Căci da, orașului îi lipsesc clădirile-marcă ce ar adăposti instituții sau organisme de nivel european, internațional (personal, așa fi cu totul de acord cu un bloc de 100 de etaje dedicat invenției românești, de pildă, realizărilor IT de la noi sau, de ce nu, Patrimoniului arhitectural), tot așa cum urbei îi lipsește o arhitectură excepțională a la Zaha Hadid, Calatrava, Shin Takamatsu ori măcar Foster, dacă ne gândim la o morfologie „violentă”. Sau, pentru propuneri mai modulate, îi putem chema pe japonezi, pe Fuksas, Gehry ori Siza (ultimul s-a declarat în orb gata să facă arhitectură în România – nimeni nu l-a invitat vreodată!) le putem cere lor o dezvoltare, o arhitectură rezonantă cu acest loc „slab”.

Însă cum nici motivul PUG nu prea „mai ține”, iar marile nume ne cam ocolesc, „rezolvăm situațiunea ca pe Dâmbovitza”: și așa apare, în situații de acest fel, o arhitectură la limita mediocrului, mare și multă care, chipurile, vrea să semnaleze locul – așa cum altădată un proiect stupid voia să înconjoare Cismigiul de 6 turnuri cu heliport... „ca să știe lumea unde se află Cismigiul”, așa cum Cathedral Plaza strică numeroase siluetări urbane, cam de peste tot de unde l-ai privi...

circulații auto în zona Tineretului-Șerban Vodă într-o zi normală (foto Constantin Hostiuc)

Mai direct și aplicat spus: un plan de afaceri exploatează, aici, o zonă de doar câteva mii de metri pătrați în stilul capitalismului sălbatic mioritic, adică propunându-și profit maxim „la sânge”, în dispreț absolut față de toată istoria ori aspirația acestui loc (pentru cine ar dori să privească mai atent zona, doar „în avanposturi” comunismul a făcut blocaje înalte. În spatele „comunismului biruitor” sunt sute de case din interbelic sau chiar mai vechi, de bună calitate), față de orice caracteristică urbanistică a zonei, față de orice idee de estetică urbană. Și pentru o sumă oarecare de bani, pentru o investiție neutră ce ar trebui să se consume oriunde, aduce „fericirea” pentru beneficiar și pentru cei 3-400 de blocatari, în sictir absolut față de cele câteva mii de locuitori dimprejur, anulând civilizația locului și a orașului. Afară de justificarea „pro-domo” a „dezvoltării” și „densificării” (apropo, un text al unei doamne românce din Germania ne atrage atenția că densitatea Bucureștiului este mai mare decât a Parisului, Frankfurtului, Berlinului, orașe cu un indice al calității vieții infinit mai mare; dacă chiar nu mai puteți de grija propășirii lui, dezvoltați, domnilor, orașul după târgul Vitan, kilometri pătrați plâng după bunele dumneavoastră intenții!!!) – să revedem contextul: mai jos, Crematoriul; apoi Spitalul, cartierul de case vechi și mai noi, Biserica, Cimitirul Bellu ortodox, mai încolo cel catolic; vizavi, Memorialul Eroilor Neamului, Liceul Cerchez, Moscheea mutată din Parcul Carol, Cimitirul Evreiesc, Cimitirul Luteran-Evanghelic. Multă istorie arhitecturală cu care, deci, ar trebui să ne mândrim, pe care ar trebui să o îngrijim, să o protejăm și să o punem în valoare, poate ultima linie arhitecturală de valoare pe care Bucureștii o mai au în zona lui sudică (dincolo de această „centură”, începe dominația absolută a muncitorescului.)

Deloc greu de înțeles de ce, în atari condiții, atunci când au fost prezenți, și Dan Marin, și Doina Bubulete și-au exprimat deschis și inechivoc

dezaprobarea față de acest proiect semi-urieșesc, nelalocul lui aici după părerea amândurora, dar mai ales impropriu ca așezare: volumul, deloc mic, s-ar vedea cu totul nepotrivit dinspre Cimitirul Bellu, Panteon Național „suspect”, din câte știm, spre a figura pe lista UNESCO. La fel s-au exprimat ambii despre vecinătatea cu totul nepotrivită dintre calitatea evocatoare, memorialistică a locului și cea strict-funcționalistă a ceea ce ar „oferi” noua prezență și incintă.

Nu cumva, date fiind toate aceste date flagrant de evidente, un edificiu în întregirea semnificației preponderent comemorative ar fi fost de dorit aici și nu o imbecilă clădire de birouri ori locuințe? Dacă în tot sudul orașului avem o singură zonă de tampon, de respiro, bine încheată „natural” în timp (cele două parcuri, plus cuvele lor străjuite decent de existențe arhitecturale discrete), de ce ne opintim din răspuțeri să o agresăm și pe aceasta?

Documentația foto din data de 25 Noiembrie avantajează, firesc, datele proiectului: avem, de pildă, o randare în care noul volum e, în contextul planșei, aproape binevoitor față de vecinătatea imediată. Din contră, apar exagerate cele două siluete înalte (repetăm, construite între aprobări), față de care noua propunere are, chipurile, decența de a se retrage din axul Parcului. Rezultă un soi de compoziție între care clădirea interbelică, de doar două etaje, apare ca un soi de „prostie”, o mică indecență, o „dezvoltare” ratată! Mai avem, la fel de contradictorii, două(!) imagini ale ansamblului: una în care un mastodont este îmbrăcat în textură de sticlă, o alta în care vedem două clădiri, cea mică având rolul de a îmblânzi cumva, multul disprețuitor al celei mari la adresa contextului, legată printr-un fel de balama de clădirea mai mică. În al treilea rând, noul turn Babel este de fiecare dată „prins” în fotografie de sus, din perspectiva cerului, de unde toate siluetele se turtesc, se aplatizează, totul devine acceptabil

– cu greu observi că înălțimea liceului, cea mai înaltă clădire veche din zonă, este net sub volumul clădirii mici care ni se propune (și care, foarte probabil, va fi cea care va fi „sacrificată”, pentru a „permite”, ca mare concesie, ridicarea pachidermului). Absentează cu brio orice desfășurare reală de front stradal, care să ilustreze punctul de vedere al pietonului. A se observa, apoi, că toate circulațiile sunt arătate „senine”, relaxate, așa cum nu sunt nici în luna August în zonă.

Nu înțeleg, apoi, cum poate fi obținut procentul de spațiu verde necesar, care se cere draconic – și pe deplin justificat – fiecărei noi prezențe din oraș. Cotropind resursele parcurilor învecinate, în care Sâmbăta și Duminica se revarsă din tot orașul mii de oameni? (Locuiesc în apropiere, dar în week-end nu ies în parc – aleg să fac loc celorlalți, unii dintre ei veniți chiar din Militari, Berceni sau Colentina!) În aceste hăituite spații verzi din care tocmai s-au mai decupat niște hălăcuțe (recent s-au făcut terenuri de tenis, nu gratuite! în Tineretului), în care se taie copaci la greu (Carol) și nu s-a mai îngrijit serios calitatea vegetației de ani de zile, mai aducem încă niște sute de oameni? De cel puțin 5 ani de zile, nu s-a reparat în niciunul dintre cele două parcuri un singur metru de trotuar; dar invităm, firește, oamenii să vină! Și, a nu se uita! – se ridică, voinic, și masivul ansamblu rezidențial de 8 etaje de pe Str. Frigului, așa cum este aproape gata și cel din Str. Fabrica de Chibrituri, primul din cele 3 „dezvoltări” haiducești, a câte 8 etaje pe bucată – tot pe seama parcurilor, cum altfel???

Dar, să trecem – adică, să circulăm. Sunt deja prezenți aici, la nici o sută de metri de viitoarea „dezvoltare”, sute de copii care vin la liceu și la grădinițe dinspre Calea Giurgiului, dinspre Brâncoveanu, din Progresului, Rahova și Ferentari, mulți împreună cu familiile ori părinții: între orele 7 și 9 în fiecare dimineață, între 5 și 8 seara, mii de oameni și de autoturisme blochează artera, de la Tineretului până la Cimitirul Luteran-Evanghelic, cale de cam 1 Km (foto, p. 33). În zile cu o cât de mică ploaie, distanța precizată se străbate în timpi de ordinul zecilor de minute. În acest dezastru rutier, tot ceea ce poate face „mai bine” zonei este exact un „spor” de încă „numai” câteva sute de mașini, la care s-ar adăuga cele ale vizitatorilor; sigur, nu mai luăm în calcul smogul, gazele, riscul de accidente, agresiunile fizice și psihice care deja au loc permanent în zonă. Nu în ultimul rând, o vorbă despre calitatea (aici, sub-calitatea) arhitecturii obiectului: dacă o morfologie cu adevărat excepțională ar binecuvânta

locul, m-aș strădui să trec, cumva, în plan secund toate cele de mai sus, pentru acest unic criteriu – am avea și noi o arhitectură cum n-a văzut Parisul! Aș! Aceleași „dulapuri” sau „calorifere”, cum sunt numite astfel de constructe chiar de către arhitecți, un soi de silozuri umane ieftine de tot ca idee sau concept, care „se scot” apoi, cu finisaje „dă marmură” (pe cheltuiala clientului, of course!). Și care se promovează pe site-uri ori chiar în reclame vânzând „liniștea și pitorescul” zonei pe care care chiar ele însele le distrug – vezi, apropo de același mirabil Sector 4, „dezvoltările” din Parcul Tineretului, tocmai întrerupte sau tocmai-în-lucrul bloc de la baza zonei Mărțișor, pentru care s-a tăiat în carne vie o întreagă declivitate naturală!

În fine, să vorbim despre „dezvoltarea reală”. Să presupunem, prin absurd, că atât gospodarii orașului, cât și cei de Sector, chiar știu, chiar au cercetat, analizat și în cele din urmă au identificat corect vocația orașului în acest loc. Care este ideea reală de „propășire” a acestei zone – pe care poate că nu am înțeles-o sau depistat-o din prezentări, scuze!? – ce s-ar slui de noua prezență arhitecturală spre a ameliora substanțial viața tuturor locuitorilor dimprejurul ei? Chiar poate crește efectiv calitatea urbană a zonei cu ajutorul unui bloc răsărit din neant și implantat prin forță și scandal, băgat pe gât „cetății” și cetățenilor? Cum iradiază această „țeapă arhitecturală”, această „acupunctură a locului”, așa cum numește Nouvel clădirea-turn, în tot organismul Capitalei? Sau, ca să reiau întrebarea dintotdeauna, de tot simplă, pe care dl. Șerban Sturdza o adresa fiecăru „promotor”: ce oferă proiectul Dvs. orașului, onorați beneficiari-urbaniști-arhitecți contribuitori la acest gest? Multe, prea multe întrebări „ne-auzite”, la care, spre a fi de acord cu acest edificiu, cineva ar trebui să răspundă cel puțin convingător – de vreme ce tot se cere o derogare, acolo...

editare material și comentarii
Constantin Hostiuc

❶ *Constantin Hostiuc este istoric de artă, cercetător la UAUIM București, colaborator al OAR București.*

Soluții creative pentru proiecte urbane inedite

Noile game Semmelrock Stein+Design, lansate în 2015, dau mai multă libertate imaginației și sunt recomandate pentru amenajarea unor spații exterioare unice prin atmosferă și design, fie că e vorba de grădini, terase sau alei.

Pentru complementaritate, se recomandă combinația dintre jocul de culori vii al dalelor **ASTI® COLORI** - disponibile în trei nuanțe: grafit nuanțat, rubiniu bazaltic și maro fumuriu - și designul treptelor din aceeași gamă.

ASTI Colori, dale și trepte rubiniu bazaltic

Stilul nordic este sursa de inspirație pentru gama **NORDIC MARITIME**. Design-ul suprafeței și marginile neregulate ale dalelor și delimitărilor din această gamă sunt realist redată prin structura erodată și texturile naturale de lemn măcinat de apă. Cele trei forme distincte de dale pot crea suprafețe unice prin design.

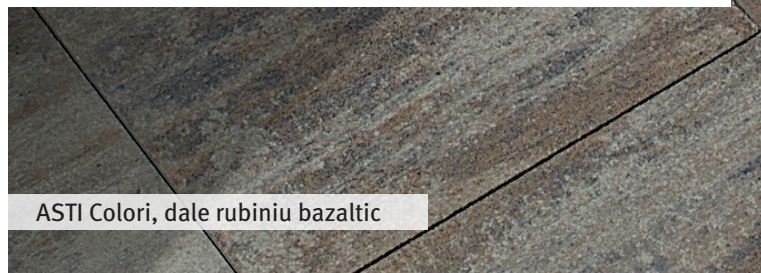
Nordic Maritime, dale gri maritim

Semmelrock
stein+design®

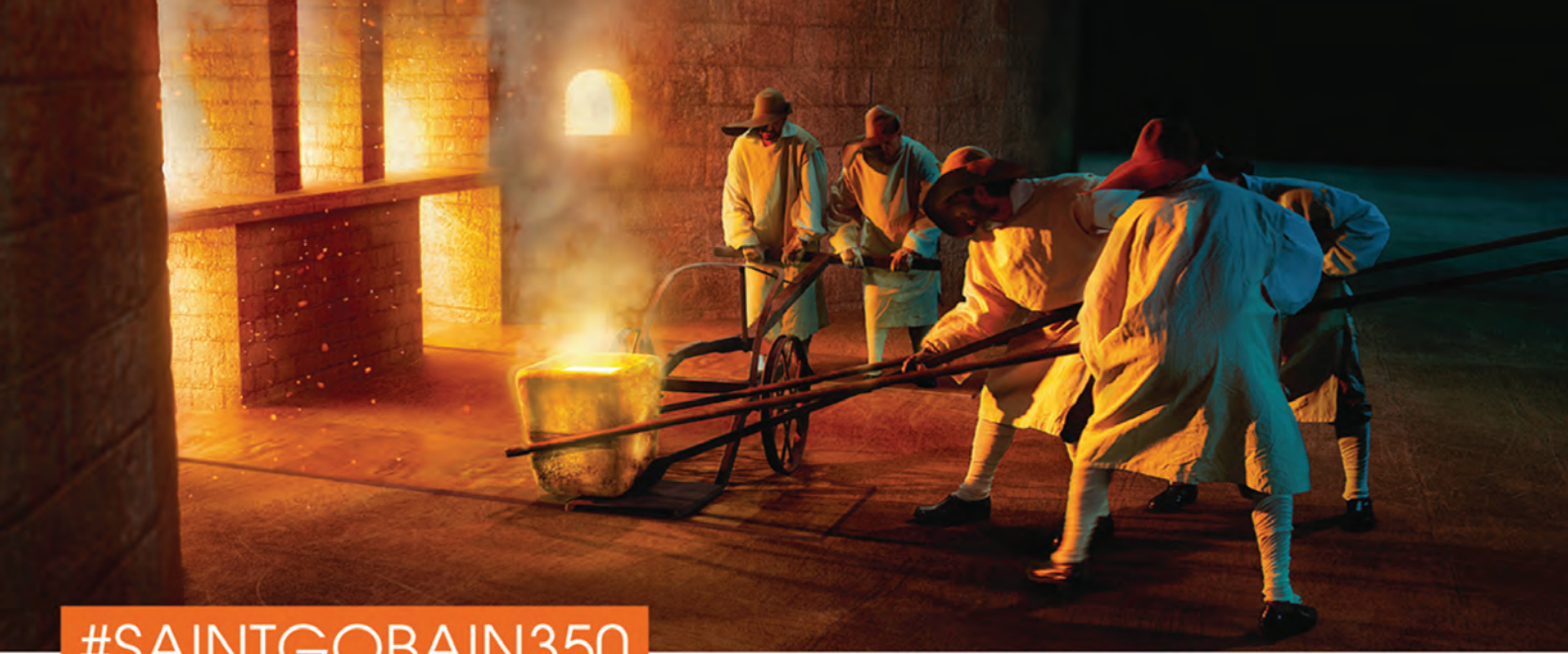

La Linia Grande, dale granit deschis și negru

De o frumusețe atemporală, dalele **LA LINIA GRANDE®** sunt ideale pentru cei care au *carpe diem* drept motto. Plăcile moderne, de mari dimensiuni, ies cel mai bine în evidență în amenajările pentru suprafețe extinse, în combinație cu pavajul sau dalele de dimensiuni mai mici din gama **LA LINIA®**.

ASTI Colori, dale rubiniu bazaltic

#SAINTGOBAIN350

THE EXHIBITION

www.saint-gobain350years.com

FROM 1665 TO 2015

© Cristina Enache, biletul de intrare de la Colectiv din data de 30 oct. 2015

A&B
ARHITECȚII ȘI BUCUREȘTIUL

COLECTIV

Cristina Enache

...LA 9,30 ERAM ÎN COLECTIV. PENTRU PRIMA DATĂ.

Ok. Cum am ajuns acolo?

Aș vrea să pot spune că nu aveam ce face Vineri seară și că am ieșit într-un loc cu muzică live. Sau orice altceva de genul ăsta. Pentru că, evident nu ar fi fost mai ușor, dar sigur ar fi fost mai puțin... complicat, cred.

Nu. Evident că nu. Mihai este / era colegul meu de catedră, asistent, la fel și Cătălina. Cred că ceva mai mult decât colegi. Prieteni, mi-ar plăcea să spun. Mai mici decât mine, dar oameni pe care era imposibil să nu-i iubești. Mihai are o soră de aceeași vârstă cu mine, iar eu un frate de aceeași vârstă cu Mihai. Mărunțșuri care apropie oamenii, uneori. Cătălina mereu găsea câte un loc nou care merita văzut, și care devenea motiv de a ne strânge și a petrece timp frumos împreună.

În urmă cu 3 ani am fost la lansarea primului album al trupei, Mihai invitase toată Catedra, am fost chiar în număr destul de mare, în Silver Church, chiar îmi amintesc că a fost în seara unei zile de Marți. Știa cât de mult mi-a plăcut. La deschiderea anului școlar (pentru cadrele didactice) din 31 August, primul lucru pe care mi l-a spus a fost ceva de genul „avem lansarea noului album pe 30 Octombrie, vii, da? Ne-am dat seama acum că e chiar de Halloween, ne-am amuzat, pentru că nu am gândit nimic legat de asta”. Era, deci, stabilită din timp ieșirea – și motiv de bucurie, din nou, pentru toți colegii. Motiv suplimentar pentru noi de a mai petrece timp împreună în afara școlii, lucru pe care reușim să-l facem, din păcate, mult prea rar.

Trebuia să mergem mulți. Cadre didactice, studenți, prieteni. Din fericire / păcate, habar n-am cum să o iau, Vineri, pe 30, a avut loc o predare grea la Anul 4, și o mare parte dintre colegi și studenți au fost mult prea obosiți ca să mai poată veni la concert.

Interesant este că, discutând cu o parte dintre cei care au fost acolo sau trebuiau să vină, am constatat tot felul de trăiri anticipative. Toți am avut o stare de rău general în acea zi, toți am fost pe punctul de a renunța la a mai merge la concert. Unii chiar au făcut-o. Dar m-am gândit că i-am promis lui Mihai că merg, și că singurul loc în care ar trebui să fiu în seara aceea ar fi la lansarea albumului. Așa că la 9,30 eram în Colectiv. Pentru prima dată.

Da, am intrat prin mult criticatul container-vestibul, am lăsat hainele la garderobă și am intrat în club. A fost simplu să ne găsim între noi, ne-am strâns relativ aproape de intrare, în fața unuia dintre cei patru stâlpi. Nu era foarte multă agitație, lume liniștită, nu aglomerație, nu fițe. Cum am constatat în ultima lună de citit articole și liste, majoritatea celor aflați acolo aveau o legătură mai mult sau mai puțin directă cu cei din trupă. Deci eram cumva toți prieteni ai lor, sau

prieteni ai prietenilor... (În fine, odată cu declarația de la poliție, am fost nevoită să reconstitui destul de tehnic întreaga seară.)

La un moment dat, a apărut Cătălina. Pot spune cu siguranță că în clipa în care am zărit-o m-am gândit că radia de fericire. Sigur am gândit asta atunci, și nu mai târziu. Nu o mai văzusem niciodată atât de fericită. A rămas cu noi, a trecut în grabă și Mihai, n-am apucat să vorbim, mă gândeam oricum că vom petrece timp după concert. Mda, după concert....

Concertul a început pe la 10. Cu „The day we die”, cum deja se știe. Artificii, totul normal, la fel fusese și la concertul din 2012. Ca niciodată, nu am intrat în mulțime. Nici unul dintre noi. Am rămas în lateral, în același loc, cum spuneam, relativ aproape de intrare. Undeva după a patra piesă, Cătălina a plecat de lângă noi. Spre scenă.

Apoi din nou artificii. Scânteia. Buretele de pe stâlpul din fața scenei s-a aprins. Cum să se aprindă de la artificii? m-am gândit. Andrei a spus, glumind, că nu era în program. A cerut un extincător. Focul s-a întins mai mult decât repede. În momentul acela, timpul a început să se dilate. Îmi părea, cumva, că toate au încetinit. Am gândit că ar trebui să ieșim. Și că ar fi bine să trec pe la garderobă mai întâi, pentru că în geacă avem cheile de acasă și buletinul. Și că, oricum, dacă focul va fi stins, concertul va fi reluat și ne vom întoarce. Am verificat în buzunar biletul de la garderobă (încă îl am în portofel). Focul s-a extins pe tot stâlpul. Am auzit-o pe Mihaela: „ieșim ACUM!”. Mecanic, m-am întors către ieșire în pas grăbit. Mergând, nu alergat. Ceva din educația de arhitect funcționa și știam exact ce trebuie să fac. Tot mă gândeam însă că ar trebui să-mi iau geaca de la garderobă. „Fără panică”, gândeam. La jumătatea vestibulului a năvălit peste noi mulțimea din spate, panicată. Cu privirea periferică am văzut plafonul în flăcări. Orice sunet a dispărut, nu-mi amintesc țipete, sunete, decât disperarea mulțimii care se împingea spre ieșire. M-am trezit lipită de peretele containerului, în stânga ieșirii. „Fără panică”, mă gândeam. „Dacă mă trag pe lângă perete, ajung la ușă și ies”. Cineva a vărsat paharul cu vin pe tricoul meu. Mi-a venit să-l înjur. E frig afară, gândeam, și eu n-am geacă... e la garderobă, fir-ar, e incendiu, rămân fără ea....Am ajuns la ieșire. Am simțit pragul. O grămadă de oameni căzuți, sigur se împiedicaseră. „Fără panică”, gândeam. De ce au intrat în panică? Eu voi ieși, voi fi bine. Trebuie să trec de prag și apoi să merg spre strada de incintă. Deformație profesională, aveam foarte clar planul în minte, deja aproximam distanțe, știam exact cât am de mers după ce trec de prag.

Am ieșit. În partea stângă. Singură. Am aruncat o privire, nu am recunoscut pe nimeni. Am

pornit spre ieșirea din gang. Tot atunci a venit pala de foc dinăuntru. Cu un fum oribil, dens, de o consistență aproape solidă. Am vrut să respir. O, Doamne, așa e fumul de incendiu? Ustureau ochii, nasul, tot. Oxigenul din plămâni îmi era tras afară. Nu că nu se putea respira, îți era furată suflarea, de-a dreptul. Am dus o mână la ochi. Mă ustureau îngrozitor. „Fără panică”, am gândit. Îmi pot ține răsuflarea cel puțin un minut, am timp să parcurg gangul. 20 de metri, am gândit. Merg, nu alerg. Nu trebuie să cad. Nu văd nimic, nu se vede nimic, fumul e atât de gros! dar țin direcția. Pe lângă perete. Nu trebuie să cad. Am pus pas după pas, pipăind cu talpa suprafața de călcare. Din spate se loveau de mine diversi care alergau. Nu trebuie să alerg. Merg. Nu trebuie să cad. Dacă voi cădea, cad și alții peste mine. Am 50 de kg, îmi vor rupe toate oasele. Nu trebuie să cad.

Am ajuns la pragul metalic. Un val de aer rece. Respir. Văd.

Timpul s-a contractat. Nu știu cam 10 minute ce am făcut. Apoi mi-am amintit unde e mașina prietenilor mei. I-am găsit deja acolo. Sunau în disperare la 112 și țipau la operatori. Era frig. Frig rău. Tricoul meu era ud de vinul vărsat și tremuram fără oprire. De frig. Sau de șoc. Nu știu. Geaca mea a rămas înăuntru. N-am chei de-acasă, n-am buletin. Ce s-a întâmplat cu Mihai? Cu Cătălina? I-ați văzut? Mihai, pe scenă, cum să iasă? Dar Cătălina? N-a ieșit cu noi? Vin pompierii? Vine salvarea? Sunt oameni încă înăuntru. Ce se întâmplă? De ce au intrat în panică? Nu e bine. De ce nu vin pompierii?

Am sunat acasă.

Au început să iasă oameni arși. Mai puțin arși, primii. Mă uitam la ei și nu puteam reacționa. Nu înțelegeam de ce arată așa. Erau calmi, se uitau în jur. Nu înțelegeam. Apoi o fată arsă pe mâini, pe față.... plângea.....mă ustură, mă ustură, nu știu ce să fac”, spunea. Cineva a luat-o de mână și a încercat să o liniștească.

La 10,53 au venit primii pompieri. Ne-au scos din incendiu. Au mutat o mașină parcată pe alee. Cristina m-a luat de mână. „Hai să fugim de aici”, mi-a spus. Apoi a dispărut.

Pe stradă au venit asistentele de la Bucur. Voiau să ajute. Au început să vină salvări. Mulțime multă, băgători de seamă, agitari. „Ce mă, nu erau extincătoare? N-ați văzut dacă erau?”... țigani care-și smulgeau părul din cap și boceau. Începuse cercul.

Au început să-i scoată întinși pe paleți. Țelea e mort, a spus cineva... nu se poate, cum? Da, l-au scos acum, îl duc în ambulanță. Dar Mihai, pe Mihai l-ați văzut? De Cătălina știți cineva? Fără răspuns. Câți eram înăuntru? 200? Poate 250, ne gândim noi... suntem cam 50 afară, ceilalți au rămas...?

Un frig îngrozitor. Pompieri, poliție, ambulante. Un polițist ne întreabă dacă am fost înăuntru și ne ia datele. Tremurând în continuare decidem să plecăm. E 11,45. Nu știm nimic nici de Mihai, nici de Cătălina. Primul care află anunță. Căutăm taxi. Începe să sune telefonul. Foști studenți, speriați, știau că voi fi acolo. „Sunt bine”, spun. „Toți suntem bine”. Nu știm însă nimic de Mihai și de Cătălina...

Ajung acasă și mă așez pe podeaua din bucătărie. Tremur în continuare. Mesaje pe whatsapp, facebook, toată lumea mă întreabă. Sunt bine. Sunt acasă. Oare trebuie să mai rămân acolo? La televizor, Raed Arafat și Oprea. Nu pot să mă uit.

Mă gândesc obsesiv la panică. Dacă nu se îmbulzeau, mai ieșeau măcar încă 50 afară fără probleme. De ce s-au panicat? Ne lipsește educația. Americanii fac exerciții de comportament în caz de incendiu de la grădiniță. Noi nu știm ce să facem.

Nu m-am întrebat de ce a luat foc. Nu cred în teoria conspirației, nu pot fi paranoică. Focul nu avea cum să fie pus. Nu știu de ce artificile nu erau cu flacăra rece, posibil dintr-o eroare ce s-a dovedit fatală. Nu mă întreb ce s-ar fi întâmplat dacă aș fi pățit ceva. Nu am pățit, așa că nu e cazul. Nici acum, nici în anii de Club A din studenție, lucru care îi obsedează pe mulți din seara aceea. Nu putem trăi cu teama drobului de sare. Iar schimbările sunt greu de făcut peste noapte. Arestări făcute la rezezeală, guvern schimbat... praf în ochi pentru manipularea maselor. Lăsați-ne să ne plângem morții! Tot spun de atunci, „și în război, după o luptă, inamicii își lăsau timp să își îngroape morții”... iar noi nu suntem în război.

Suntem în doliu. Și avem nevoie de doliul acesta. Sunt răni deschise și oameni frumoși care au lăsat goluri inestimabile. Toată povestea e plină de absurd și implacabil.

Schimbarea trebuie să vină, dar trebuie să ne lăsăm timp să plângem. Doare prea tare. Și ceea ce greșim din nou e că facem iar totul pe genunchi. Repede, ca să fie făcut, lipsit de fundament. Deocamdată, nu mă pot gândi. Am rămas la drumul spre casă în taxi, privind noaptea orașul gol, răsunând de sunetul sirenelor. Un oraș al ambulanțelor.

❶ Cristina Iuliana Enache este arhitect diplomat, masterat în Urbanism, doctor în Urbanism, director al Departamentului de Proiectare Urbană și Peisagistică, Universitatea de Arhitectură și Urbanism „Ion Mincu”, București – din Iunie 2013 și arhitect asociat în cadrul biroului de proiectare ARTTEK C.B., din Ianuarie 2006. De asemenea, este membru al Ordinului Arhitecților din România, al Registrului Urbanistilor din România, reprezentant oficial al UAUIM în cadrul asociației ECLAS – European Council of Landscape Architecture Schools.

Florin Enache

ÎNȚARA LUI „LAS-O, BĂ, CĂ MERGE-AȘA!”...

*sau despre P118, siguranța la INCENDIU
și nu numai ... în #Colectiv*

Daca n-ar fi un demers început în lunie, n-aș scrie...

Arid, ca multe dintre legile care ne guvernează meseria, Normativul P118 nu cred să fi fost vreodată mai cunoscut. Totuși, când spun „cunoscut” mă refer la denumire, nu la conținut. Dacă ar trebui să dăm un examen, așa cum e examenul pentru permis auto, cât de mulți am rămâne fără permis!

Ce și cum pot EU face. EU, acel EGO magnific al absolventului de 6 ani. Plus 2 de stagiu (!)

După ani de pribegie în lumea tehnologiilor noi, a materialelor de construcții (cum se mai numesc unele dintre ele), și după ce, de pe poziții de invidiat în companii internaționale, am avut acces la mai toate proiectele mari din România ultimilor 10 ani, mi-am promis ceva – proiectarea și construirea trebuie repornită, regândită, reșezată pe **valori**. Aproape apocaliptic și cu prea puține excepții, proiectele sunt minate de multe lipsuri și „încununare” de lucrări de execuție cât se poate de iresponsabile.

Să renunț și să schimb domeniul e prea târziu, deci ... am început un doctorat cu tema „Proiectul de exploatare, criteriu în stabilirea performanței”. Așa, fiind apropiat de zona de protecție la foc a clădirilor, am primit în lunie un

email, într-un cerc restrâns: „... a apărut în dezbateri publice pe site-ul MDRAP versiunea de P118-1/2015”, versiune care, știam, era în lucru de câțiva ani. Au existat multe variante ale acestei propuneri de-a lungul timpului, însă versiunea pe care toți o știm era P118/1999.

În 16 ani au evoluat tehnologia, materialele, au evoluat tehnicile de proiectare... a evoluat telefonul (probabil exemplul cel mai relevant), normativul – nu.

În floarea vârstei și entuziasmului profesional, cu lipsa interacțiunii cu autoritățile din România în tolbă, dar și cu exercițiul lucrului în echipe care aveau rezultate precise de atins, cu termene și condiții clare, mi-am zis „să pun umărul”. (În contextul cu entuziasmul am ajuns să fiu și membru al CN OAR, pentru că fac tot ce pot să înțeleg cum să particip la viața cetății urmând un principiu simplu – dacă cetatea ca întreg e fericită, aproape sigur pot fi și eu la fel. Invers, nu.)

Și am intrat pe site-ul MDRAP...

Primul lucru – dezbateri nu avea termen. Așa am aflat că „dacă nu are termen”, se consideră de la sine minim legal un termen vag precizat de

Spațiul comemorativ din preajma Clubului Colectiv, Nov. 2015, foto Constantin Hostiuc

10 zile. Panică! Erau în jur de 200 de pagini. În caz că nu trimiteam în acel interval ubicu sugestii și reclamații, „draftul” se considera „bun” și trecea mai departe la avizare, apoi ...proiectați pe baza lui, boieri dumneavoastră!

Am descărcat documentul, l-am parcurs și am scris, printre altele, că solicit 3 luni de zile pentru a mă asigura, împreună cu o echipă de specialiști în domeniu, că vom putea veni cu sugestii și completări, într-o formă sintetizată, care să satisfacă cerințele domeniului „Proiectare” la nivelul anului 2015.

Și da, un detaliu sinistru, din păcate – am scris la mailul oficial al Ministerului, sperând, desigur, să primesc răspuns.

Dar – de la adresa recomandată pentru sugestii (în paragraful în care se prezenta subiectul către dezbateri) se pare că nu s-a răspuns multor alte completări, de-a lungul timpului...

Am prezentat, atunci, tema către OAR și ne-am apucat de lucru și de comunicare instituțională.

Prima ședință la Casa Mincu a generat „entuziasm”: „De 10 ani le scriu ... și n-am prea primit răspunsuri”. Aceasta deși, prin lege, orice dezbateri

obligă autoritatea să accepte sugestiile oferite sau să răspundă punctual pentru ceea ce consideră că nu poate fi utilizat.

Sedința a avut câteva puncte/decizii importante :

1. Să agreăm termenul până la care se pot transmite sugestiile (elegant, centralizat, complet, fără repetiții din partea semnatarilor – ne-am asumat acest document, nu doar un vraf de opinii adunate într-o arhivă).
2. Să agreăm termenul până la care vom primi documentul modificat și eventualele răspunsuri pentru ceea ce nu se consideră acceptabil, să urmeze rețușuri și să sperăm că până la finele anului se va aviza.
3. Să stabilim că începând din acel moment, lucrul la acest normativ ne va implica constant – adică să facem un **CONSILIU P118** care ANUAL să aducă modificări regulamentului final, având în vedere evenimentele (nefericite) și evoluția tehnologiei, de pe parcursul anului precedent. În SUA, anual, 6000 de voluntari din domeniul protecției la incendiu transmit și comunică opinii ocazionale de subiect: universități, specialiști, asociații profesionale, producători, pompieri ș.a. Apoi, toți se preocupă să fie la zi cu noua versiune. (De mare ajutor ne-a fost un specialist american în

CODURI internaționale, arhitect, membru OAR, român plecat de 35 de ani, astăzi și profesor asociat la UAUIM, pentru două săptămâni pe an).

4. Să ne propunem pentru anul 2016 **realizarea unei strategii de unificare într-un COD** a tuturor actelor normative, legi, ordine, hotărâri, ordonanțe și alte acte ce privesc securitatea la incendiu, astfel fiind constrânși să le sincronizăm și să le armonizăm atât între ele, cât și în context european.

Am așteptat ...

În Octombrie, fără vreo legătură cu termenele agreate (nu le divulg de rușine), am scris din nou alte adrese oficiale, instituționale spre a invita la discuții IGSU și MDRAP, pentru a înțelege ce s-a întâmplat și cum putem depăși impasul. Pentru că nouă ne trebuia, totuși, normativul actualizat în activitatea de proiectare, a venit P118-1/2015 REDACTAREA II, pe site-ul

MDRAP, într-o nouă dezbateră publică. Cum nu am primit explicații pentru multe sugestii clare și logice neluate în considerare, am cerut din nou să ne vedem cu forurile respective ca să clarificăm că atitudinea noastră nu e CONTRA acestei legiferări, dar că sunt câteva aspecte fără de care, în 2015, nu poți proiecta și nici nu poți face acte de control.

Concluzia firească a fost ca o echipa OAR-IGSU să înceapă re-evaluarea proiectului de normativ, având totuși în vedere că „elaboratorul va decide asupra textului” ... (!)

Vineri, 30 octombrie, am reușit – să parcurgem punct cu punct textul până la pagina 34 (din 198!), să începem să ne punem de acord asupra unor exprimări, să înțelegem textul din ambele perspective și să ne asigurăm că oricând și în orice loc din România el va fi înțeles și interpretat la fel, atât de pompier, cât și de arhitect, inginer, verificator.

*Gesturi comemorative la Clubul Colectiv,
Nov. 2015, foto Constantin Hostiuc*

Ce a urmat, știți deja ... „Dumnezeu să-i ierte !”

În noul context, tragic, lucrările la P118 s-au blocat temporar. Și acum, pentru că nu mai putem schimba nimic din cele întâmplate, rămâne doar să vedem ce vom putea face **NOI**, de azi înainte, cu responsabilitate. Sunt voci care spun că suntem **toți** vinovați. Eu aș spune că facem toți parte dintr-o inerție de 26 de ani, amestecată cu auto-interogația descurajantă ...”ce să spui, cui să spui ?”

Pe lângă ce credeam că știm să cerem, acum am înțeles că lucrurile trebuie să fie văzute în ansamblu, în profunzime, din toate punctele de vedere, că doar „tehnic corect” în proiect nu e suficient. Căci acest „diagnostic” nu garantează nici calitatea lucrărilor, nici funcționarea corectă în exploatare.

Și am început prin a ne dori, printre altele, punctual, transparență :

http://www.petitiononline.com/aviz_igsu_public_online

Ca măsuri imediate, deși sunt cu siguranță doar câteva din cele necesare

...siguranța reală, dincolo de iluzii ar putea avea o bază reală :

<http://us5.campaign-archive1.com/?u=a383e51dab1a4af33444d26bc&id=b51617c012>

"Altar" comemorativ în holul Universității de Arhitectură, Nov. 2015, foto Constantin Hostiuc

PUNCTUL DE VEDERE AL OAR BUCUREȘTI REFERITOR LA SOLICITĂRILE GRUPULUI DE INIȚIATIVĂ AUDP

Filiala București a Ordinului Arhitecților din România (OARB) apreciază apariția grupului de inițiativă civică „Arhitecți, Urbaniști, Designeri și Peisagiști – Cetățeni Activi” (AUDP) ca pe o reacție normală la evenimentele recente care au alertat atât societatea civilă, cât și autoritățile, și mai ales ca pe o dovadă a necesității imperioase a implicării active a arhitecților în bunul mers al orașului.

AUDP s-a format în seara tragediei din Clubul Colectiv. De atunci, continuă să formuleze propuneri adresate OAR privind profesia de arhitect și implicațiile sale sociale.

În consecință, OAR a conceput platforma <https://docs.google.com/forms/>, un instrument de comunicare al cărui scop este de a cumula și prioritiza, prin opțiunea de vot pe care o oferă, propunerile venite din partea membrilor activi civic. Fiecare contribuție este foarte importantă pentru stabilirea direcțiilor prioritare, iar Ordinul mulțumește tuturor membrilor care, prin propuneri și acțiuni, se implică în viața organizației.

La întâlnirea cu reprezentanții AUDP, care a avut loc la sediul OARB din Str. Academiei nr. 18-20 în data de 09.11.2015, au fost identificate o serie de probleme: pe de o parte, probleme externe, respectiv de comunicare în relația cu societatea civilă și instituțiile administrației și, pe altă parte, probleme interne, care țin de modul în care arhitecții relaționează cu ceilalți arhitecți.

A. OARB subliniază de la bun început faptul că, prin statutul și regulamentul de înființare ale OAR, acțiunile sale nu sunt menite să preia atribuțiile

autorităților locale, iar organizația se delimitează de orice afiliere sau dezbateră politică. Energia de moment, care dorește să rezolve unele probleme de administrație, încercând să suplinească factori de decizie direct responsabili, nu va putea crea însă pe termen lung un proces de eficientizare a activității acestora din urmă, decât prin procedurile legale.

În consecință, OARB propune următoarea abordare:

- acțiuni concrete și specifice odată cu decelarea celor două categorii diferite de probleme, externe și interne; prin afilierea la grupuri de lucru nou-înființate sau aderarea la cele deja existente (legislație, dialog cu mass-media, dezbateri pentru București, atragere de finanțări, parteneriate, centru de informare, organizare concursuri);
- identificarea principalelor teme ale demersului AUDP, urmând ca întâlnirile viitoare să dea cadrul specific și condițiile de desfășurare

ale unei dezbateri;

- raportarea la situații și soluții concrete în beneficiul comunităților, administrației locale și profesioniștilor;
- refuzarea soluțiilor excesiv coercitive de natură de a îngreui nejustificat dinamica economică sau o relație socială echilibrată;
- asumarea unei poziții constructive, după principiile regenerării urbane, orientate spre remediarea situațiilor conflictuale.

OARB poate tutela activitatea grupului de inițiativă AUDP prin următoarele:

- stabilirea procesului de înregistrare în grupuri de lucru a membrilor arhitecți;
- elaborarea unui cod de funcționare și de conduită;
- organizarea grupurilor de lucru și implicarea lor în centrul de informare publică a OARB.

"Altar" comemorativ în holul Universității de Arhitectură, Nov. 2015, foto Constantin Hostiuc

Candele aprinse la Clubul Colectiv, Nov. 2015, foto Constantin Hostiuc

De asemenea, punem la dispoziție pentru întâlniri de lucru Sala Mare a sediului Filialei de pe Str. Academiei nr. 18-20, după un program prestabilit.

B. Exprimăm în continuare punctul nostru de vedere cu privire la subiectele dezbătute în cadrul primei întâlniri AUDP-OARB din 09.11.2015.

PROBLEME EXTERNE

În legătură cu subiectele înaintate de AUDP:

I.

„Inițiativa pentru școli mai sigure” este un proiect cu impact, care propune rezolvarea concretă a problemei avizării pentru școlile din România.

a) Acțiuni premergătoare pe care proiectul le poate derula:

1. identificarea școlilor în teritoriu care nu au aviz ISU;
2. studii de fezabilitate individualizate pe clădiri;
3. realizarea unui cost estimativ de investiție;
4. solicitarea bugetării programului de adaptare ISU la nivel de județ/localitate;
5. formarea unei echipe de coordonare – parteneriat între Ministerul Educației și organizațiile interesate;
6. organizarea echipelor mixte de arhitecți și specialiști care să realizeze proiectele (ISU, ISC, MDRAP prin APL etc.);
7. supravegherea implementării;
8. instruirea cadrelor din învățământ și program de formare a școlarilor;
9. monitorizarea și optimizarea continuă a spațiului, întreținerea sistemului de protecție.

Pentru o reușită concretă, proiectul necesită responsabilizarea tuturor părților implicate, de la minister la autorități publice și direcțiuni de școală. Asumarea integrală a responsabilității de către breasla arhitecților,

ONG-uri și voluntari este un efort care, deși onorabil, prezintă riscuri considerabile, precum lipsa expertizei și a calificărilor necesare.

b) OARB încurajează acest demers, în limitele atribuțiilor sale legale. Fiind vorba de o propunere care include servicii de proiectare pentru arhitecți, OARB nu este însă în măsură să intervină în proiectul propriu-zis, pentru a nu genera situația conflictului de interese. Acțiunile pe care le putem sprijini sunt următoarele:

- identificarea metodologiei de intervenție (modele replicabile);
- promovarea proiectului;
- implicarea în dezbaterile publice;
- informarea cu privire la sistemul legislativ de autorizare;
- intermedierea în relație cu autoritățile publice locale (APL), pentru introducerea în buget a intervențiilor de optimizare a unităților de învățământ.

II.

Platforma pentru comunitate care să asigure suport pentru consiliere de arhitectură, formată din arhitecți cu expertiză și inițiativă civică.

Grupuri de inițiativă civică (GIC) identificate: *Salvați Parcul Tineretului, Tudor Vladimirescu, Cetățean Sector 3, Lacul Tei, Inițiativa Favorit, Grupul Floreasca, Callatis, Ferdinand, Prelungirea Ghencea, Luptăm pentru Aleea Lungulețu, Luptă pentru strada ta, Incotroceni, Salvați Parcul Drumul Taberei, Prietenii parcului IOR etc.*

Pentru a veni în sprijinul GIC, OARB propune următoarele acțiuni premergătoare:

1. definirea programului de lucru cu comunitățile:
  - a. înscrierea grupurilor;
  - b. identificarea problemelor și a specificității tehnice a acestora;
  - c. stabilirea domeniilor de lucru în funcție de cerințe;

- d. Call to Action pentru arhitecții specializați / cu expertiză în domeniu;
  - e. realizarea unei baze de date cu disponibilitatea părților implicate;
  - f. coagularea grupurilor pe tematici;
  - g. organizare pe grup (program, priorități, activități, rapoarte).
2. definirea contribuției OARB în limita bugetului aprobat pe anul 2016:
- a. implicarea în relațiile cu APL;
  - b. colaborarea la redactarea unui raport de monitorizare a problemelor socio-urbane;
  - c. propunerea de strategii de rezolvare a problemelor, invitând alte organizații în proiect;
  - d. formarea profesională a arhitecților pentru relaționarea cu comunitățile (comunicare, management, marketing etc.);
  - e. întreținerea unei platforme online de dialog pentru arhitecți și comunități;

III.

Formarea arhitecților pentru lucrul în Administrația Publică Locală (APL) pe domeniile arhitectură și urbanism reprezintă o inițiativă cu rezultate pe termen lung. Această sugestie trebuie direcționată totodată spre universitățile de arhitectură și urbanism din țară. OARB poate contribui, în limita bugetului aprobat pe 2016, prin:

- a. cooptarea arhitecților integrați în sistemul de APL prin dezbateri și prezentări pe tema „Arhitectul în administrația publică”;
- b. solicitarea revizuirii curriculei universitare prin includerea cursurilor de legislație;
- c. evidențierea rolului arhitectului în formularea actelor normative;
- d. organizarea de cursuri de legislație pentru arhitecții junior;
- e. stagii de lucru în APL ca parte a stagiului OAR sub îndrumarea Arhitectului-șef și a OAR;
- f. acces, prin centru Centrul de Informare al OARB, la site-ul de legislație al Filialei, cu legile în ultima lor formă;
- g. informare cu privire la procesele legislative în care este implicat OARB: Legea 50, Cod Fiscal, Legea 184, Bugetele locale și alte proiecte de lege;
- h. colaborarea cu experți din alte domenii: avocați, economiști ș.a. pentru cursuri de formare profesională.

PROBLEME INTERNE

I.

Dovezi OAR online

SIOAR (Sistemul Informatic al OAR) va intra în funcțiune începând cu luna Martie 2016. „Dovada” eliberată de OAR este percepută de o parte a societății

„Prapur” ad-hoc la Clubul Colectiv, Nov. 2015, foto Constantin Hostiuc

civile ca validare a calității proiectului, ceea ce este o interpretare falsă. Atragem atenția că prin „dovadă”, OAR certifică exclusiv faptul că dreptul arhitectului de exercitare a profesiei este activ.

II.

Calitatea proiectului de arhitectură

Conform legislației în vigoare, responsabilitatea autorizării unui proiect de arhitectură îi revine Arhitectului-șef. Acesta reprezintă autoritatea care decide oportunitatea proiectului din punct de vedere urbanistic și funcțional, în afara categoriilor estetice. Cu excepția puținelor cazuri precum Cluj sau Timișoara, care și-au rezolvat prin regulament intern formarea unei comisii de estetică a proiectelor de arhitectură, nu sunt reglementate comisii de estetică la nivel național.

III.

Semnătura de complezență este în parte responsabilitatea autorității locale, datoare să verifice valabilitatea proiectului, în parte responsabilitatea OAR, care poate reacționa la sesizări formulate de terți. Există numeroase cazuri de suspendare sau retragere a dreptului de semnătură. Odată semnalate cazurile de semnătură de complezență, OARB se obligă să desfășoare

analiza acestora, ca și până în prezent, prin intermediul Comisiei de Disciplină din cadrul Filialei.

IV.

Logistica pentru verificarea tehnică a proiectelor mari este obligativitatea experților independenți, atestați conform legislației în vigoare. OARB se poate implica prin organizarea dezbaterilor pe teme de interes public (Planul Integrat de Dezvoltare Urbană – PIDU, Planul de Mobilitate Urbană Durabilă – PMUD, proiectul pentru uzinele MALAXA, Cartierul Justiției etc.).

V.

Onorariile arhitecților

OAR are în lucru o platformă de calcul pentru estimarea volumului de muncă pentru proiectele de arhitectură pe fiecare misiune. IMAS a realizat un sondaj printre arhitecți. Platforma nu va indica tarife minimale, ci va fi un instrument de lucru pentru toți arhitecții, pentru informarea societății civile și a administrației. Aceasta platformă de calcul va stabili un echilibru corect al efortului de proiectare, care va putea fi tarifat corespunzător. Legislația română și europeană nu acceptă grila de tarife. Principiul este că piața reglează sistemul de tarificare.

VI.**Stagiul OAR**

Metodologia de stagiu este în curs de redactare. Încurajăm implicarea tinerilor arhitecți în acest proces, prin participarea la consultările publice organizate de OAR Național. Se recomandă folosirea canalelor de comunicare pe care OAR Național le pune la dispoziție.

VII.**Comunicare**

Platforma offline - Centrul de Informare al OARB funcționează momentan în punctul de lucru de pe Str. Academiei nr.18-20 și se adresează tuturor arhitecților care au nevoie de consultații. În viitor, acesta se va muta în sediul OARB din Str. Constantin nr. 32 în formula extinsă a unui loc pentru dezbateri publice care include și spațiul destinat centrului de informare.

Platforma online – un exemplu de platformă civică online care să fie preluat pentru moment este cel lansat în Islanda: <https://yrpri.org>.

În concluzie, direcțiile de acțiune ale OARB sunt următoarele:

- dialogul cu instituțiile administrației locale și centrale, prin intermediul unui grup dinamic de arhitecți;
- responsabilizarea administrației locale;
- promovarea membrilor capabili să acționeze în spiritul bunelor practici;
- prioritizarea temelor de interes și utilitate pentru breaslă și de necesitate pentru comunitate și societate;
- asigurarea unui climat operativ, practic și pragmatic de rezolvare a problemelor orașului prin evitarea deciziilor iraționale sau exclusiv emoționale;

Arh. Șerban Sturdza, președinte OARB

Arh. Bogdan Bogoescu, vicepreședinte OARB pe probleme legislative

Arh. Ana-Maria Goilav, vicepreședinte OARB pe imagine, comunicare și relația cu mass-media

Arh. Raluca Munteanu, vicepreședinte OARB pe probleme profesionale

Arh. Emil Ivănescu, vicepreședinte OARB pe probleme organizatorice

Arh. Iulius Cristea, trezorer OARB

Arh. Alexandra Stoica, analist de informații OARB legislatie.oar@gmail.com

Lorin Niculae

ARHITECTURA INTERESULUI PUBLIC

Arhitectura este o disciplină care produce schimbare socială prin ea însăși, iar atunci când este practică în sistem participativ poate genera evoluția socială spre solidaritate și incluziune socială. Așa cum, pentru persoanele defavorizate care nu își permit un avocat, există instituția avocatului din oficiu, așa cum pentru oricine care suferă există un medic care îi poate alina suferința, tot astfel, pentru cei care nu pot lucra cu un arhitect, trebuie să existe arhitecți care să poată aduce valoare adăugată mediului construit existent, adesea precar, insalubru și ilegal în care trăiesc mase largi de oameni. Totodată, prin educația, prin creativitatea, prin viziunea lor, arhitecții și urbanistii trebuie să conlucreze cu autoritățile centrale și locale, cu cetățenii și cu toți factorii interesați în vederea suprapunerii interesului public peste binele tuturor.

Este foarte dificil să faci „advocacy” în rândul arhitecților pentru renunțarea la prerogativele pe care profesia le are de șase milenii (documentate): relația directă cu autoritatea, exprimarea în arhitectură a libertății pozitive a arhitectului și legitimarea publică a acestuia prin legitimitatea cu care a fost investită autoritatea, lipsa de dialog cu utilizatorii de arhitectură socială, crearea de obiecte de arhitectură finale, de opere de artă. Acestea nu mai sunt nici utile, nici legitime în cadrul democratic european și în contextul proiectării pentru comunități sau, în sens mai larg, grupuri umane, adesea în situație de vulnerabilitate. Însuși prefixul „arhi” din arhitect nu înseamnă altceva decât autoritate, preempțiune, primat. Putem atunci vorbi de arhitect ca vector social, de arhitect mediator și negociator de consens sinergic, ocupând o poziție

de egalitate cu celelalte foruri implicate în acțiunea comunicativă, la nivel urban? Nu este acesta un paradox semantic? Trebuie inventat un nou nume pentru ceea ce trebuie să devină arhitectul?

În opinia mea, nu, pentru o sumă de motive. Chiar dacă ideea de consens se bazează pe egalitatea importanței diferitelor puncte de vedere exprimate de toți actorii care au argumente privitoare la mediul construit, arhitectul este singurul care vizualizează proiectul în viitor, îi dă formă și sens. Arhitectul inițiază procesul, redevenind astfel întâiul dintre constructori, poziție abandonată în paradigma instrumental-normativă, acolo unde arhitectul preia o comandă de la o autoritate și întocmește un proiect pe care îl încredințează spre execuție unei antreprize specializate. Dealtfel, voi milita pentru eliminarea cuvântului comandă din vocabularul arhitecților, atunci când se referă la implicarea într-un nou proiect de arhitectură. Nu un client elaborează o comandă, ci arhitectul, împreună cu clientul și toți cei interesați elaborează o temă de proiectare, care nu reprezintă altceva decât consensul asupra variabilei focale a proiectului.

Elaborarea temei de proiectare reprezintă primul acord între entitățile participante la proiect, de aceea este important ca autoritățile locale, reprezentanții comunității, ONG-urile relevante, investitorii, sponsorii ș.a. să fie implicați în acest proces. Arhitectul colectează datele importante rezultate în urma analizelor, le validează cu comunitatea, integrează feed-back-ul și propune tema de proiectare. Tema de proiectare presupune recunoașterea prealabilă a argumentelor tuturor părților implicate și creează premisele transunerii proiectării în practică. Rolul arhitectului este de mediator în stabilirea obiectivelor proiectului subsumate interesului comun, cu respectarea intereselor individuale.

În cadrul temei de proiectare, se convine consensual cu privire la acele percepțe de proiectare care rămân neschimbate pe durata acțiunii comunicative pentru a face transferul de libertate de la nivel conceptual la nivelul realizării proiectului și utilizării acestuia. Tema de proiectare poate avansa soluții alternative, înscriindu-se în pluralismul necesar practicii arhitecturii sociale participative. Tema de proiectare trebuie să fie adaptabilă, să poată fi modificată pe parcursul proiectării; la fel ca arhitectura socială participativă, ea se constituie într-un proces în care finalizarea (provizorie) a șantierului trimite tema de proiectare în zona elaborării de politici publice.

Nu în ultimul rând, tema de proiectare este unică pentru fiecare comunitate, ea fiind rezultanta analizelor realizate în respectiva comunitate, prin participarea membrilor aceleiași comunități. Încercarea de a veni cu tema de proiectare elaborată anterior consultărilor cu comunitatea reprezintă o acțiune lipsită de etică.

Consensul sinergic al tuturor părților reprezintă garanția suprapunerii interesului public peste binele comun, iar arhitectura devine disciplina care garantează reflectarea acestuia la nivel spațial și tectonic. De aceea, consider că este de datoria generației actuale de arhitecți să creeze arhitectura interesului public, o arhitectură care își redobândește întâietatea în domeniul modelării spațiului prin importanța rolului asumat, acela de a garanta și crește libertatea, echitatea și solidaritatea sociale.

❶ *Lorin Niculae este arhitect, predă bazele proiectării de arhitectură la Universitatea „Ion Mincu” din București începând cu 1998. În prezent este directorul departamentului de construire comunitară al Fundației pentru o societate deschisă și președintele Asociației Arhipera.*

fotografiile din secțiunea Colectiv au fost realizate de Constantin Hostiuc

